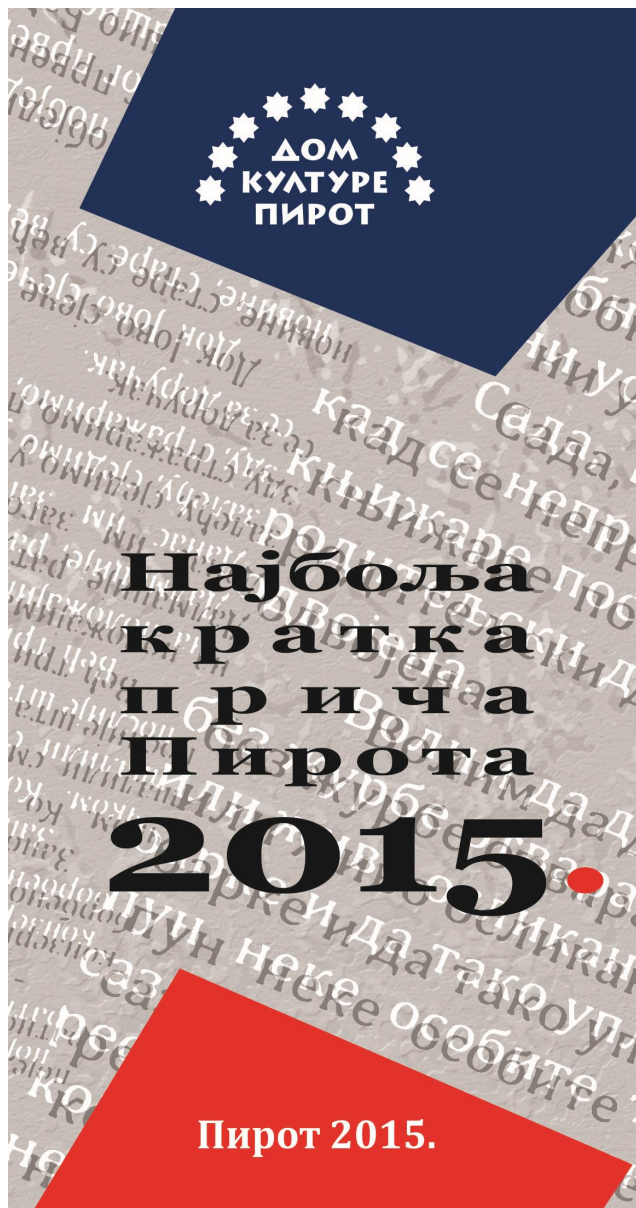

НАЈБОЉА КРАТКА ПРИЧА ПИРОТА 2015.

НАЈБОЉА КРАТКА ПРИЧА ПИРОТА 2015.

Реч жирија

На конкурс за кратку причу Дома културе Пирот стигло је укупно седамдесет осам прича. Жири се у свом раду трудио да вреднује како стилски и занатски приступ, тако и оригиналност идеје, иновативност и кореспондирање написаног с токовима у савременој српској и светској књижевности, при чему нису занемариване приче које су писане у такозваном „класичном“ кључу. Приче придошле на конкурс красила је жанровска шароликост и велики дијапазон тема при чему су, као и код романескне продукције у Србији, доминирале оне социјално и егзистенцијално интониране. Било је и успешних алегорија, парабола и минијатура.

Суочен са зомбијима, политичким активистима, сексуално активним студентима и средовечним особама, сиротим наследницима, целатима,

боговима, земљорадницима, занатлијама, смртно оболелима, или пак обичним, у свакодневицу често разочараним суграђанима, жири се трудио да се дата шароликост одрази и на његов избор. Жири нарочито поздравља и охрабрује приче написане у духу локалног говора и народне мудрости, каква је другонаграђена **Кво је убаво ка има човечи** мишљена у пиротском духу и написана на аутентичном пиротском дијалекту. Првонаграђена *The Hot Summer '92*, пак, долази из градског миљеа, који је допуњен и обогаћен искомским, дионијским силама. (Занимљиво је да је аутор етнографски оријетисане приче Златко Манчић из Београда, док је аутор урбане београдске приче Горан Манић из Бабушнице.) Коначно, трећенаграђена **Псеће очи** Никице Банић потиче од аутора очито плодног, упорног и стилски профилисаног.

Три награђене приче су најуспелији радови према више критеријума. Ниво књижевне израде, оригиналност идеје, ангажованост, стил писања, владање језиком, занатска умешност, само су неки од параметара који су жири руководили при одлучивању. Чехов је саветовао да свако новорођенче, чим угледа свет, треба брижљиво окупати и, пошто му допустимо да предахне од првих утисака, треба му немилице подвикнути: „Не пиши! Не пиши! Не буди писац!“. Али жири жели да охрабри најављене књижевне наде, махом из Пирота и Београда, пред којима се отвара каријера прозаисте или чучи будући аутор бестселера.

И осталих дванаест прича уврштених у избор представљају радове умешних приповедача, свакако талентованих, који завређују и време и труд.

Њиховим објављивањем у групној збирци жири скреће пажњу на дате ауторе (пре свега уредницима издавачких кућа и књижевних часописа) уз подстрек за даљи развој. Нека нам не замере ни они који су овог пута остали необјављени или ненаграђени. Упркос мудрому Чехову, жири их никако не би одговарао од писања, објављивања и конкурса као што је овај, препознавши и међу њима полет, амбицију, таленат и исконску жељу за приповедањем.

**Дејан Стојиљковић
Горан Гоцић**

НАЈБОЉА КРАТКА ПРИЧА ПИРОТА 2015.

I награда

Горан МАНИЋ • с. Радошевац, Бабушница

The Hot Summer '92

Пре много, много година на почетку лета '92. био је у Београду Студентски Протест.

Помало сам већ сумњао али је, ипак, после сваке ноћи долазило јутро.

Једног јутра сам се пробудио на ћебету на поду учионице, с јакном испод главе и лепом плавом главом колегице на свом рамену, која се ту сместила током ноћи. Нисам хтео да се мрдам да је не бих пробудио и гледао сам како се сенке на прозору губе под првим зрацима нове светлости новог јутра. Дисала је мирно.

Мислио сам на Лину, мислио на ретка јутра која смо дочекивали у заједничком сну, мислио како дише и како се снено увија, приљубљује уз мене и брзо бежи из сна да бисмо што пре били заједно у још једном дану. Толико ми је недостајала, толико ми је била потребна!

Устао сам полако, а колегица је продужила да спава мирно и дубоко, скоро без покрета. Устао сам и изашао у свеже летње јутро. Шетао сам замишљен, преплављен осећањима и мислима, шетао сам по још пустој улици и тргу, слушао

птице како чаврљају пре но што их угуше бука и врева...

- Јебете ли тамо нешто !...

Жика Филозоф ми је прилазио с леђа из правца Ректората. Колико год ми је био драг, његова цинична и пропала појава ми није била потребна у ово невино и осетљиво јутро.

- '68. смо се туцали ко зечеви. Једног дана сам ујутру јебао сервирку у *Три костура*, у сред дана сам креснуо стојећки, одзада колегеницу у ходнику, увече ми је попушила једна, данас је позната функционерка... Ове наше, домаће у то време нису хтеле да раде пушење ни за живу главу, а она је била из богате породице и то је навежбала негде у иностранству и много је то волела да ради... Мени је то било први пут и било ми је невероватно и тада сам највише заволео Запад... Што ти је цивилизацијски напредак! Сада и овде свака клинка то уради на брзака и прогута да си не би покварила гардеробу а кармин очас поправи...

-Него... шта има ново...

Био је још пропајији и циничнији, ако је то уопште могуће за таквог лика. Онда сам са запрепашћењем у његовим очима видео тугу и умор. У његовим наркоманским очима оне су биле толико дубоке, зјапиле су као таман и непрозиран понор. Нестало је мржње, гледао сам га са запрепашћењем и саосећањем... Као да сам први пут видео Жику, неког Жику који је нестао пре много година да би уместо њега живео и патио по свету неки други, присиљени Жика.

-Шта је, Жико! Шта се дешава...

-Био сам на Бранковом месту... целу ноћ... Гледао сам место на коме се разбило тело једног часног старца, пијаног и уплашеног... Често сам тамо одлазио и питао се коме је сметало то већ немоћно и безопасно биће са чистим, простодушним и преплашеним срцем које је само чезнуло за оним брдом са кога је требало да дохвати велики и светли месец... Али, ваљда је стигао до свог свемоћног деда да га утеши и сачува... Питао сам се и питао: коме и како је могао да смета, коме је био опасан... Видео је зле људе и мрак који долази, али никоме ништа није могао нажао... није ни хтео... Ја, Жика Филозоф, "велики ум са Сењака" нисам могао ни близу да приђем том срцу, ни да дотакнем мисао...

Нисам (још) схватао о ком Бранку и месту прича.

- "Велики ум" је схватио: имао сам ум, а нисам имао срце и ништа нисам схватио...

Жика је већ одлазио у правцу Калемегдана и са страхом и мржњом гледао у мрачне, подземне реке зла... Онда се вратио, као да је на тренутак поново постао Жика кога сам познавао.

- И, кој курац се овде шеткате по улицама са поштеним светом! Само сте смешни! Идите на Дедиње – ТАМО ИМ ЈЕ ЛЕГЛО! – шаптао је као да режи.

... Отишао је и смејао се гласно и продорно као... као ослобођени човек...

Нисам веровао да ће то бити прихваћено, али после само пар секунди Ел Команданте је одобрио: ИДЕМО НА ДЕДИЊЕ!

Било је некако свечано и скоро тихо. Маса људи у нeredу и вреви и галами, са нејасним мислима и надама, испраћена разбацаним групицама Депосоваца са трга испред Скупштине и хиљадама специјалаца испред Телевизије је полазила у, ипак, на неки начин свечаној атмосфери путем Великог Милоша ка Дедињу.

Са Депосовог разгласа су трештале песме. -Е, вала, доста ми је и *Марширала Краља Петра гарда* и *Give peace the chance...* Морам да побегнем и од једних и од других! – говорили су у колони. Највећа колона у историји Београда се кретала ка Дедињу. Из улица су пристизале притоке. Чело колоне се налазило на Мостару док је зачеље још било код Лондона.

На Сењаку је група људи стајала са паролом: ЧЕКАМО ВАС ЈОШ ОД '45. !

Како смо се приближавали зеленилу топчидерске шуме све више се плавило од полицајаца-специјалаца. У кругу Звезде плаветнило је постало зид. Рекли су нам да Мира и Слоба нису код куће и да немају кафу за све нас. Некако, без много приче, после пар минута, смотали смо волан крајње лево, окренули на кружном току и продужили десном страном улице у правцу из кога смо дошли. Успут смо сатима сретали сопствену колону, која је и даље ишла у почетном правцу, и причали и причали у сусрету са самим собом и уредно се кретали сами поред себе.

Група грађана са Сењака је још увек стајала и држала паролу на којој је сада писало: ЈОШ ВАС ЧЕКАМО!

Изгурали смо свој камен до врха брда... НИЈЕ
ТО ТАЈ КАМЕН, СИЗИФЕ!

Али, некако смо осећали да смо урадили
важну ствар, да смо пробили неку менталну
баријеру, да смо победили неки страх, да је то био
само унутрашњи страх од тигра од папира, да
споља то није ништа страшно и били смо
узбуђени и једва чекали да све то поновимо.

Као кад се изгуби невиност.

Опет смо отишли, још бројнији, још насмеја-
нији. На Звезди смо се уредно окренули, размени-
ли неколико речи са бројнијим и плављим зидом
специјалаца, који нам је пречио улаз у дубље
делове зелене, сумрачно влажне шуме. И даље смо
били задовољни, помало промењени од утиска да
смо ушли у неки свет одраслих, да смо део нечег
од чега смо стрепели а сада већ са неком љупко-
наивном озбиљношћу доносимо важне одлуке и
искусно... нешто радимо...

Трећег дана смо се на Звезди уредно окре-
тали, већ познавали неке ликове у плавом зиду
специјалаца и као да смо се већ усталили у неком
озбиљном послу... и нешто радимо. Чело колоне је
уредно и искусно већ завршило полукружно
окретање и враћало се познатим путем када је из
дела колоне који је још пристизао изашла једна
девојка, расна, згодна, одлучна, стала у сред круга
Звезде и гласно, јасно, упечатљиво проговорила:

-Шта је... Шта је опет... Е! Нећу више да се
шетам и држим за руке! Хоћу да нешто радим!

Није викала, није била раздражљива... Није
викала. Стајала је, самосвесна, путена и моћна као
тиха, дубока река, као богиња Нике. Стајала је,

усправна, благо раширених руку, благо раширених ногу и као да је поручивала "Ево ме! Вољна и спремна! Шта се чека!"

Није викала а лепо се чула од Звезде до краја колоне код Лондона.

Чело колоне је застало у недоумици, они који су пристизали нису знали шта се дешава и гурали су оне испред себе и већ је почела да се прави гужва и збрка. Плави зид специјалаца се узмувао и стиснуо много чвршће.

Рашчистило се то релативно брзо. Осећање преварености се претворило у љутњу:

Нисмо изгубили невиност. Само смо петинговали.

Мислим да нико није донео неку посебну одлуку. Мислим да је она љутња прешла у здраву одлучност да се то ипак уради. Сутра. Нечујан, немумшт шапат је прошао кроз и покрио Београд. Нешто ће да се деси.

Дошла је и моја Лина с неколико другарица. Остала је у колони с њима. Ја сам, као обезбеђење и, уствари, вечито неприлагођен индивидуалац, ишао близу Лине и колоне, али издвојен.

Узбуђење је било гушће од београдске летње жеге.

Сутрадан колона није направила полукружно кретање. Кренула је право у Ужичку, право у срце сумрачне, влажне шуме. Први ред плавог зида специјалаца је пукао као ништа. Растурили су се као да их никад није ни било и колона је нагрнула брзином која је од колоне створила већ неконтролисану гомилу. Чинило се да је пут отворен...

Заиста ме запрепасило и задивило којом брзином се из шуме невидљиво брзо и ефикасно појавио и поставио нов и много моћнији зид специјалаца, прави кордон. Испред њих је стао, одлучан, крупан, озбиљан, неуплашен брка, њихов заповедник, и рекао да не можемо даље. Помало у неред, али ипак на време су се и наше вође нашле поред њега и у непријатно блиском растојању између зида специјалаца и реке студената, почели преговоре.

После почетног пробоја, ситуација се смирила и скоро да је отпочео миран и шаљив разговор. Река колоне се издалека ваљала и почела да притиска застало чело испред кондома специјалаца. Ако су у почетку и могли да задовоље своју знатижељу и сазнају шта се дешава, иако су се од уста до уха преносила објашњења и описи, било је све теже да се такав систем одржи. Људи су долазили и долазили, покушавали да виде и чују шта се дешава, гужва је постала гомила у збијеној маси и притисак се повећавао. Многи су покушавали да се изокола пробију кроз шуму из које су непретано изницале нове и нове снаге специјалног кондома. Већ су узвици, понека дрека, понеки врисак почели да из шуме допиру до групе која је преговарала и већ се није чуло шта говоре. Притисак реке које је надолазила је растао, већ је тешко могао да се задржи, из позадине су почињали да тутње звуци панике. Празно острво за преговоре је постајало све тесније и напетије...

- Не, не... ! Не можете на кафу... Откуд ја знам шта све имате сакривено и шта можете да урадите! – говорио је крупни, већ забринут брка повлачећи се несвесно.

-Ма, шта можемо да имамо кад смо само у мајцама! Ево, и њих ћемо да скинемо!

Скинули смо неколико мајци, мушки торзо без одеће који је у древним биткама служио да покаже изазов и неустрашивост и заплаши противника...

И ја сам скинуо своју мајцу и у близини у гомили Лина је бацила поглед на мене, синило јој је у очима и скинула је своју мајцу и почела да је врти као заставу. Севнуле су њене груди и док сам ја, запрепашћен, покушавао да продишем, већ је гомила мајци, дивних застава врелог лета '92., лепршала испред гомиле и све више девојака се скидало, викало и вриштало и голе женске груди су освајале слободу у сумрачној шуми.

Те груди, древни симбол тајне рађања и снаге живота су тражиле слободу!

Пред масом голих женских груди непоколебљиви брка је невидљиво нестао, кондом полицајаца је задрхтао и поколебао се. Снага реке студената је нагрнула и настао је хаос.

Те вечери је било вече за Озбиљо Заљубљне Особе Недељом и Лина и ја смо били у мојој врелој и разбацаној соби. Те вечери и ноћи ништа нисмо видели ни чули. Водили смо љубав као никад, глуви и слепи, сасвим састављени само од осећања и додира.

Кад сам се пробудио под првим јутарњим светлом, Лина ме гледала заносно задивљеним очима, пуним сјаја и жеље.

Пробудио сам се и уронио у њу, заронио у дубине светла и сјаја.

II награда

Златко МАНЧИЋ • Београд

КВО ЈЕ УБАВО КА ИМА ЧОВЕЦИ

Добро јутро, добро јутро. Е, де речи ми како су твојити, кво прајте тамо? А ја те, од туја јесен нес'м како треба, све сам се помереметила. Вану много да забоварљам. Ама добро, нек је здравје на сви, па и на нас.

А може ли са, уз кавето и по ређијица? Е за кво не, ајде и ја че испијем малко из капачето.

Ја, младити да су добро, а за мене како оче. Вије да сте живи и здрави, да дочекате и парау-нуци, како ја. Те, пак забовари ко се окаоше..., а сети се, а имам си записано и у календарат. Ли ви оратим, ич мозак немам у главуту, асли сам монтофонац.

Какво ви је кавето? Вије не умејете да кажете да је лоше, а кока га нес'м згодила.

Онака све работим. Те, са па чувам четри прашчина, два-тринајес ћурке, триестину кокошке, неје ми тешко, снаодим се. Мојти дојду из град да смељу рану за живину и прашчина, од прошлу јесен не могу повише да дизам џаковити, онака си све сама уработим.

Може ли бомбоне или кекс уз кавето? Мале ви кви сте, е може ли тека, са само каве?

И онуја њиву, до рекуту сама работим. Има и лук и компири и васуљ. Ич ђи не прскамо и златиците требим сас руће, да буде здраво за манечћити. Помагам и на друђи ка'с се вади лук, компири, ка' се треби васуљ и тека. Неје ми тешко, само ме рућете болу и тија пусти жељудац.

Њекња идо при доктуратога да ми препише рецепис за лекови. Редовно ђи узимам, имам два лека па не забоварљам. Добар је он, шегује се сас мене. Беше ме мерил, триес седам ћила, попрајила сам се, каже. Зимус идо да ми измери притисак и да ме послуша, бео се малко преладила. Стури џемпират па поче стурам прслуцити, један па друђи..., стиго до пети. Насмеја се доктурат: „Немој повише бабо, овака че измеримо“.

Па де узмете оди това, нече ви прегостим.

Ма кво че ја повишће и при доктура, осам-десе' и пета ми је, вије младити да сте здрави, а за мене нема проблем. Само ја си осећам оди туја јесен не'см како требе, ич немам у туја моју тунтару, померемети се начисто.

Добро, у работуту се нес'м помереметила, знајем си и са стоку и на њиву и у градину, ич ми неје тешко и не мрзи ме, ама ме мрзи да си спремам једење. Двајес и једну годину сам човек, па му се и не једе, а слабо и спим. Пробудим се околу четри саата па си пуштам филмови, мислим се за децата. Оно, истина, рано и легам. К вечеру нараним свињете, затварам живину, заклапам се дом и легам. Одгледам малко телевизорат, а штом пројде дневник ја га гасим па на спање.

Прошлу ноч ли ми светло горело у девет? А това ме окаше да купем бабичкуту, ли је умрела. За кво ли ја? Па они не смеју да приоде при мртавца. Кво да праимо, мора да се помагамао, ка' смо све старци остали. А мене ме ич неје стра', а од кво. До пре некоју годину обијдем целото поље и горути, са не смејем, да се не утепам негде, па не може да ме најду.

Много мије добро тека ка' се зберете.

Комшијата, од како купише кућу стално дооди па ме снабдева са све што ми треба, ама и он неје тука целу недељу. А ка' си сви разотидете знајеш ли колко је тешко, жив човек нема. Овуја зиму че ни буде једанес, дванаес душ, а све старци, заклопе се и ћуту у топло.

Ја си пак најдем разоноцу, нараним живину, узнем влаше па на доњу чесму на воду, обиколим после два-трипут окол' станицути, па дом да се грејем.

Те, за кво се са' дизате, е што не поседите? Добро, ама јутре пак да дојдете на каве, ли се договоримо? !

Море вије младити да сте живи и здрави и да ми доодите, видите ли кво је убаво ка има човеци.

III награда

Никица БАНИЋ • Инђија

ПСЕЋЕ ОЧИ

Са Ведраном сам долазио до његове куће, која се налази недалеко од бензинске пумпе. Када би пришли огради, Ведран би ме погледао у предео стопала, што је значило да успорим и застанем. То бих и учинио. Стао бих до капије као послушни пас. Он би откључавао врата, ако би била закључана, и одлазио уз спољне степенице. Кућа је на спрат, од фасадне цигле направљена, ограда поред које шетам је бело офарбана, већ се љушти.

Никада ме није позвао унутра. Чекао би га неколико минута и он се враћао. Носио би понекад јабуку, којој би ме понудио или парче бурека. Или, једном је изнео мандарину. Огулио је на улици и понудио ме половином. Одбио сам рекавши да не могу. После поновљене понуде и мог одбијања бацио је другу половину у канал изговоривши: - Мени је ово довољно.

Недавно ми је поклонио добро очуване патике да не трчим у поцепаним. Дао ми је и капу натакачу да ме хладан ветар не пробија када сам на трим стази.

Ведран се задржао више него обично.

Ушао сам у двориште. Саде се по три брезе, једна до друге, у троугао. Изгледају ми тако саздане, као да увек нешто једна другој имају да исповеде, повере, па и прећуте. За брезе сам чуо и видео, али за борове не. А сада гледам баш три таква - посађена поред улазне капије. Кад подигнем главу у њихове висине, учини ми се да облаци почну падати до близу главе, где се зауставе. Изнад облака остају обликоване, игличасте крошње пуне шишарки.

Па то уопште нису шишарке, већ сове. Пуно сова распоређених по гранама, ћуте, не трепћу, спавају.

Шкиљим. Уместо ваздуха напададоше ме питања: зашто боровима секу гране, зашто их терају у висине, да ли их је засадио неко од госпoде - претпостављам, због очуване витраж - капије, кроз коју сам малопре ушао. Мора да их је давно засадио. Ведранови су је купили.

Осећам како ми се прсти у сандали загревају. Нешто ме лизну, тргнух ногу, тек приметих лепог пса да њушка моје прсте. Поче радосно да маше репом. Мазим га, увија се, скаче шапама, даје ми их на позив, увлачи ми се у лактове, приања уз њих. Јаки мирис тоpline и његовог воња купи ми се на носницама. Грицка моје прсте, моју тренерку, цео палац стави у уста, притисне тек толико да покаже да има зубе. И поред све његове раздраганости, још једном сам се уверио да сваки пас има тужне, претужне очи. У којима нема суза. Пас је створење које се радује телом, а не очима.

-Уђе, чим види отворена врата. Добар дан!

-Добар дан!

- Лаје, а онда почне да балави.

- Није лајао, само је код ноге дахтао - рекох човеку са сјајним лицем и наглашеним трепа-вицама.

- Онда те познаје.

- То никако. Први пут га видим. Вас знам из виђења.

- Добио сам га на почетку сезоне лова на фазане. Поклонио ми га страствени ловац, боље рећи, отерао га је од куће онога дана када му се ловачка братија грохотом смејала његовој несрећи.

Извео је пса први пут у лов, приметио фазана, опалио, а пас му побеже главом без обзира. Нашао га је под степеништем своје куће, отворио капију па затворио за њим. Зна да волим животиње, али не и лов, па је пристао да остане код мене. Паметан је Луки, слуша ме, на одређеном месту обавља своје потребе; јесте да некад претера у лајању.

Власник пса престаде са хвалом, поскочи преко прага. На улици уз липу већ је Луки завршио мокрење и пропињао се уз дрво, као да је угледао младог загубљеног папагаја - лајао је. Чичици очи остадоше на кори дрвета. Рајснеглама је прикачена смртовница. Прочита: Марјан Аралица.

- Момче, на смртовници пише да је умро претходни власник Лукија. Сахрана само што није. Морам да пожурим. Хоћеш с нама?

- Не могу, чекам пријатеља.

Старост не зна да таји, да се укрива, показа се док сам га испраћао. Слушао сам старчића како говори шапатом, не контролишући се:

-Зашто не иде с нама на гробље, отац му је, па шта ако га није признао.

Би ми јасно зашто пас није лајао на мене када је дошао до борова - препознао ме је. Умрли ми га је још малог поклањао, али нисам пристао.

-До виђења, - поздравих се са с човеком, пас је већ клиснуо напред.

Завирнух на сат. Показивао је шест и двадесет. Мрак се грушао. Никога не сахрањују ноћу. Мора да је старчић погрешно прочитао сат сахране. А име покојника? Не бих рекао: њега пишу масним крупним словима. Мислио сам док сам улазио поново у двориште.

Настави да ме голица оно: зашто ме Ведран никад не позове у кућу. Засврби као чеша. Ни сам не знам како сам се попео спољним степеницама. Дођох до спратних врата, када се у њиховом оквиру појави Ведран: мишићи су се играли на његовом телу попут рибица. Поред његовог врата успео сам да угледам - у тами собе - псеће очи; позивале су ме унутра.

Са Ведраном пођох са терасе. Сове мирију, кљове, њоњају.

Ведран окрену кључ у дворишним вратима:

-Оно на спрату су очи моје мајке.

-Само сам њих и видео.

-Друго ништа ниси ни могао да видиш. Само су оне остале.

Драгана ЈОВИЧИЋ • Пирот

ДОМИНА

Затворила је врата за собом. Спустила је торбу пуну којекаквих папира. Иако је рекла да никада неће носити посао кући, покупила је све што није завршила и директору одговорила:

„Да, да, нема проблема... биће готово у понедељак... ма понећу кући... није ми тешко... наравно.“

Отишла је до собе у покрету скидајући ствари са себе. Траг одеће је водио ка купатилу. Туширала се дуго. Трљала је кожу док је није заболело. Свака пора је морала бити очишћена, ни дашак канцеларијског ваздуха није смео остати на њој. На крају је само стајала под млазом воде и пуштала је да јој тече низ лице покушавајући да ни не дише под њим. Не дисати – сјајно решење.

Прену је звоњава телефона. Ко зна колико дуго је звонио.

„Да... у купатилу сам... да, мама, узећу... нисам још гладна... нисам уморна... све је у реду. . да, да, у реду... како хоћеш... хоћу, мама... договорено... у недељу... видимо се!“

Покрила се ћебетом и још увек у баденмантилу скупчала се на софи. Време је за њу било строго подељено, очишћено и никада се није мењало нити преклапало. Петак, осам сати девет минута, тринаест секунди, четрнаест секунди... Гледала је у сат и пратила секундару. Текло је неумитно, истицало у неповрат, али споро, мучно

споро. Зажмурила је, а само трен касније кад је отворила очи мрак је сву обухватао. Светлео је једино екран мобилног телефона. Прочита поруку, па откуца одговор:

„Долазим, одмах.“

Протеже се тако да врховима прстију дотаче хладну површину стола. Збади са себе ћебе и скинуту одећу покупи и гурну у корпу за веш.

Седе за тоалетни сточић и погледа се у огледало. У њу је зурило лице испијено и бледо: два воденоплава ока спремна да пролију сузе, стиснута уста која затварају крик. Отворила је ормарић из кога је извукла флашу и чашу. Полако је сипала пратећи погледом млаз. Шминкала се дуго и полако испијајући мартини и како је шминкање одмицало њено лице је добијало снагу, а усне су се завијале у саркастичан осмех. Навукла је мрежасте чарапе, обукла црну хаљину, навукла чизме, закопчала кожни мантил који зашкрипа у додиру са чизмама. Од тога се најежи и исправи повијена рамена. Погледа се у огледало, стави тежак парфем од кога је остајала измаглица у ваздуху. Кроз њу још једном одмери своје тело у огледалу. Стави црну оштро ошишану перику на главу. Из огледала јој се смешила моћна и јака жена. Отвори фиоку и извади бич који са смешком лагано спусти у торбу. Сат у ходнику, наследство њеног деде немачког официра, откуца дванаест. Домина затвори врата за собом.

Весна САВАНОВИЋ • Алексинац

ДРУГА СТАНИЦА

Минус дест степени Целзијуса. Субјективни осећај: минус двадест пет. Главна аутобуска станица. 16.00 сати. Зимски је дан и полако већ почиње да пада први мрак. Почињемо полако да се окупљамо како би својим домовима кренули аутобусом у 16.15. Као и сваки други дан, иста лица. Препознајемо једни другима шалове и зимске јакне јер их стално виђамо. Стална путничка поставка. Сви заузимају своја места на којима стоје и чекају полазак аутобуса свакога дана у исто време: неко је код црвеног стуба, неко код бетонске жардињере у којој беспомоћно ћути окамењена замрзнута биљка, неко код удубљења у бетону с десне стране које радници одржавања не стигоше попунити с јесени, неко је наслоњен на зид управне зграде код реда вожње, а неко стоји код знака на ком се налази стална понуда у ресторану поред који је радио до пре два месеца а сад је затворен. Свако наилази у исто време, једни по другима би сатове могли да навијемо. Сувише је хладно па не хватамо се наших *touch screen* мобилних телефона него ћутимо док гледамо у празно размишљајући о данашњем дану, сутрашњем, о неким испразним разговорима којих смо били учесници, о пародији свакодневице. Али кроз све те мисли пролази страшна хладноћа. Пресеца их и не дозвољава им да мирно протичу кроз наше главе. Стојимо. Капе и рукавице полако

постају недовољне, па почињемо да цупкамо у месту.

16.10 али аутобуса нема, иако тада обично већ заузима своју позицију на упражњеном перону 12 отварајући врата и упуштајући редовне путнике да заузму своја, већ одавно резервисана места. Њега нема, али ми и даље, као да нас није брига, гледамо испред себе.

16.15 а њега још нема! Не, ми и даље не проговарамо већ неки само још брже почињу да пребацију тежину тела с једне на другу ногу и да ваде руке из џепова како би их протрљали и макар мало угрејали.

16.20 и даље ништа!

16.25! На наш перон долази аутобус. Али то није онај наш аутобус са два реда дуплих седишта с обе стране, нити је то онај наш возач. Ово је неки дужи аутобус, као они који се користе у градском превозу. Возач излази и позива нас, путнике, да уђемо обавештавајући нас да је „наш“ аутобус замрзнут због екстремно ниске температуре и данас неће саобраћати на редовној линији. Ово је замена.

Ми полуизмрзли улазимо. Покушавамо задржати уобичајени битан израз лица који гледа кроз прозор и ћутке заузети већ позната места али то бива немогуће јер у овом аутобусу само је један ред дуплих седишта па они чија места недостају остају да стоје и готово да им је непријатно што је рутина нарушена.

Полазимо. Машина новог аутобуса се од самог почетка мучи јер је и њој хладно и питање је докле ће издржати. Нови возач прво прича са

самим собом, док с потешкоћама пребацује мењач из брзине у брзину, а потом и са колегом из машинског одељења ког је позвао мобилним телефоном и пријавио да је и ово возило пред замрзавањем. Ми путници гледамо кроз прозор као удубљени у неке своје мисли и у очекивању да добијемо услугу вредну датог новца, али заправо сви пажљиво почињемо да ослушкујемо возачеве речи заинтересовани за исход ситуације. Док снег пршти под гумама које се полако крећу, возач већ почиње да псује незнајући шта да ради и како да мотор који већ почиње да прекида континуитет у обрту одржи у сталном раду.

Одавно већ у временском заостатку, одмакли смо се од главне аутобуске станице добрих пар километара, изашли из града и дошли до индустријског предграђа када се машина аутобуса потпуно зауставила. Више није могла даље. На равном путу аутобус је стао, а возач је замолио путнике да изађу напоље и сачекају нови алтернативни превоз, јер је вучни камион био близу и спреман да назад у радионицу одшлепа возило које је безуспешно покушало да нас одбаци на одредиште.

Изашли смо напоље и нашли се на брисаном простору у широком луку уоквиреном са неколико огромних напуштених магацина с једне и друге стране пута. Убрзо је у даљини нестао и наш аутобус остављајући иза себе само белу прашину. Само по који још одважни возач би провезао своје возило напуњено путницима чија смо лица могли назрети кроз замагљена стакла, промилевши поред нас под пуном зимском опремом и то је било то.

Већ је увелико био мрак али белина снега је брисани простор чинила беспрекорно видљивим. У даљини десно и лево видљиво је било још неколико путничких возила која су изгледа такође доживела судбину нашег аутобуса али пошто никог није било ту да их одшлепа, остала су на својим местима да их полако покрива снег и да чекају нови дан или мало више температуре како би били одвезени до својих гаража.

На новом стајалишту, наша путничка рутина је сад већ потпуно била уништена. Ко ће сад где да стане? Где нам је стуб, где нам је бетонска жардињера, где нам је знак за ресторан? Нема ничега. Само белило и раван брисани простор. Неки су покушали чак да заузму позиције тако да буду у односу на групу удаљени исто онолико колико је то био случај на нашем оригиналном стајалишту али то није било могуће јер би онда зашли међу гране жбунастог растиња прекривене свежим снегом које су биле ту поред пута. Због нових и неочекиваних услова били смо принуђени да прекршимо правила обавезне дистанце међу непознатим људима на која смо већ били навикли и да се једни другима готово непристојно приближимо. Неки су већ помало нервозно почели да се осећају непријатно. Погледи су почели да им превише често мењају фокус, час су гледали десно, час лево, час преко пута у кров оближњег објекта, час доле у сопствене ципеле. Други су поцупкујући у месту почели да се удубљују у посматрање геометријски правилних наноса снега на лименим крововима, на оградама с једне и с друге стране пута, на жбуњу иза нас. Пахуље су пролетале неприметно доприносећи

висинама наноса, свима нам је било хладно и сви су ћутали али се јасно све више и више осећао набој и потреба да некако доскочимо готово неподношљивој хладноћи. Тај набој је растао као грудва која се котрљајући низ снежну стрмину претвара у лавину која прети да се распукне и почисти све пред собом. Цупкамо, гледамо сви негде око себе покушавајући да задржимо рационалну прибраност на коју смо тако дуго били навикавани. Као да се плашимо да у новим околностима ми, исти људи, учинимо нешто друго и изменимо навику. Као да ћемо се осрамотити пред тим познатим непознатим ликовима ако кажемо да нам је хладно или да једва чекамо шољу топле кафе или чај у топлој соби.

Ко зна докле бисмо по главама пребирали мисли испод ока се већ међусобно посматрајући као први пут да се видимо да наставница биологије из оближње гимназије није прва међу нама свима одважнима скупила храброст и у парампарчад разбила тишину предивне стаклене зимске вечери и размакла оне кристалне пахуље које су падале око нас:

„Како ли ће сутра ујутру да се покрену ако су сад сви замрзли? Ујутру је још хладније. Баш се питам.“

Као да се тог тренутка неки мехур створио око нас и као да се само у њему температура благо повећала. Готово цела група је своје погледе благо окренула у правцу одважног говорника.

„Да, и прошле зиме су биле, чини ми се, јако ниске температуре али баш никад нисмо били остављени овако на друму.“, друштво јој је направио средовечни мушкарац који се успешно

већ годинама бави књиговодственим услугама у једној великој фирми и редовно путује на нашој линији.

„Па да“, одговорила је она.

„Ааа, мени се једном слична ствар догодила пре две године, али не овде већ тамо где сам пре путовао, “ додао је високи младић, највиши међу свима нама, спортиста који тренира кошарку у једном кошаркашком клубу па од недавно и путује с нама редовно на тренинге стално носећи оне велике спортске торбе пуне опреме, „исто беше јануар ал’ некако није оволико било хладно и беше исто замрзнут аутобус, али одмах нас је купио један други и без проблема је све прошло.“

„Ма то ови лопови, зар вам није јасно, паре добре узму а што ће народ да се смрзава јер они нису одрадили ремонт возила ил’ гориво разблажавају с водом, дајте молим вас, докле више...“, љутито је додао чувар великог стоваришта грађевинског материјала који се враћао из прве смене.

„Немојте, молим Вас, не мора да значи да је увек тако, па зар нисте видели колико је овај возач покушавао да среди онај мењач, презноји се човек, није до њих, ниске су температуре, погледајте колико је само возила још заглављено у снегу! Погледајте око себе!“, поново се огласила наставница биологије.

„Ма немојте да их браните, нису одрадили ствар и готово!“, полемисао је и даље разочарани чувар великог стоваришта.

За то време, заштићен у мехуру у ком је температура некако бивала све виша а тло све угаженије, и под окриљем гласова који су се постајали све гласнији, млади се студент треће године историје са добрим просеком, благо се окренувши, обратио дугокосој студенткињи друге године правног факултета којој је запело на Римском праву и која је сваког понедељка, сваке среде и петка путовала кући аутобусом у 16.15, што је он јако добро знао, и полугласно јој рекао:

„Мени сад више уопште није хладно.“

„Како то?“, упитала га је она прихвативши његов позив за комуникацију као да га је једва чекала.

„Па видиш, кад је јануар а човек стоји на станици, чека превоз, превоза нема, он се нервира, не примећује око себе ништа, онда некако та хладноћа допре до њега, пробије му јакну и најтоплије зимске чизме... а овако, кад ти тај исти јануар и замрзнути аутобус и чекање отшкрину врата и омогуће ти да преломиш и кажеш нешто што обично ниси у стању или немаш времена јер превоз стигне тачно на време па сви седну на своја места, после се возе гледајући кроз прозор а не око себе, ћуте... онда ти некако није хладно јер ти ваљда срце брже пумпа па крв струји, не знам.“

Студенткиња права се онако тихо, у тој белини снежне ноћи, насмешила на тренутак скривајући поглед иза крзна капуљаче а онда га и погледала у лице окренувши му се полако и додавши на ове његове речи баш онај и онакав коментар кога је он потајно могао и прижељкивати.

Након неког времена су већ готово сви у овом мехуру и на угаженом снегу имали нешто да кажу и утркивавши се ко ће пре исказати неку своју импресију о ноћи, о снегу, о хладноћи, о сутрашњем дану, о тренутној економској или политичкој ситуацији, о заједничким познаницима чак, готово да нису ни приметили да им се приближава алтернативни превоз. Нагурали су се једва, онако сви, у већ пун и топао аутобус који је наишао и коме је било унапред јављено да стане и покупи групу путника која чека и смрзава се код индустријске зоне ван града.

Свој жамор су пренели и у нови амбијент и наставили тамо где су стали напољу.

Студент историје је ушао први и заузео једно слободно место које је потом уз топао осмех уступио студенткињи права која је у аутобус ушла после њега.

Наставница биологије је са спортистом препричавала догађаје са једног летовања на ком је била заједно са пријатељицом, наставницом ликовног васпитања из исте гимназије, која је, како се испоставило, била кошаркашева комшиница. И смејали су се.

Средовечни књиговођа је у групи путника пронашао чак и брата од стрица његовог друга из војске који живи у истом селу где и овај његов друг и обавезао човека да му пренесе најсрдачније поздраве и жељу да се сретне с њим и присети лепих времена.

Више ни црвени стуб, ни знак за ресторан, ни удубљење у бетону, ни бетонску жардињеру, сваког дана око 16.15 нико није примећивао јер више нису били важни.

Борис СТАРЕШИНА • Пирот

КАКО ЈЕ БОГ ДАНАС?

Огледала су била постављена тако да су давала троструки одраз Организаторовог лица, свако од та три лица било је уморније од остала два. Једна ера је управо окончана, успешно, Налогодавци су били задовољни. Организатор је одсутно чешкао чекињаву браду, пуштајући да му се умор низ лице слије према грудима, у којима је изазвао снажну срчану аритмију. Лекар, треба попити лека. Лека није било у близини, па је само одмахнуо руком и надао се да ће се касније сетити да га узме. Није волео окончање ере, а није волео ни започињање нових. Све то је било бесмислено, бесконачно детаљисање уз обиље предусретљивих коректности, прожиманих непојмљивим драмама и неправдама. Али Налогодавци су то волели. Неће му дати одмор ни после овог окончања ере. Даће му да оконча још једну еру. Био је у праву. Дали су му да оконча још једну еру. Два космичка циклуса експанзије и сажимања мораће да сачекају. Нема одмора за њега, нити у једној димензији, нити у једној појавности.

Дубоко је уздахнуо и отишао у Центар за изазивање ситуација. Тамо је, као и увек, као и заувек, владала ужасна ларма, какофонија милијарди запосленика задужених за омогућавање одвијања било које ситуације, до најмањег детаља. Сада је бука била још и гласнија од уобичајене; из Лабораторије за производњу реалности добили су три нове реалности и

трудили се да их што пре уграде у све постојеће могућности. Њих сто педесет милијарди, у својим одељцима, договарали су се и преговарали међу собом; ниједна опција ни у једном тренутку није била испуштана из вида, и деловали су као беспрекорно уиграни тим. Уосталом, и били су: заједно су радили већ четрнаест космичких циклуса. Три циклуса раде, два се одмарају, таква су била правила. Сто педесет милијарди на послу, још четири пута толико на одмору. Сваки час је неко одлазио на одмор, а уместо њега ускако неко други, оран и одморан. Знао је сваког од њих понаособ. Са већином је и лумповао у периодима одмора. Старе добре пијанке у облацима етанола, који су се простирали десетинама светлосних година...

Одагнао је пријатне мисли од себе. Морало је да се ради. Мало је пред огледалом увежбавао предусретљиво-ведри израз лица, затим одбојни. Углавном је то био један те исти израз. Имао је моћ да ствара и преправља светове, а био је уморан као пас. Као интергалактички пас лута-лица... Осетио је да му се мисли нагло разилазе у праску деконцентрације, али се брзо прибрао.

Истог трена је себи пред очима створио менталну слику света којем треба окончати еру. Хм, планета сасвим задовољавајућа, живи компјутер, биће вишег дензитета него облици живота који га настанују, сабијени у три димензије и зависни од времена. Концепт добра и зла. Религија. Спорт. То му се није допало. Намрштио се. Познавао је много цивилизација које су упражњавале разне видове спорта, и све до једне важиле су за примитивне и насилне у својим

галаксијама. Концепт Бога и Сатане, енергетских бића пар дензитета изнад њиховог. Могао је то да промени. Могао је да им усади моћ летења, на пример. Могли би да лете док год осећају милину, да их њихов сопствени позитивни енергетски набој одиже од земље. Зачас би их учинио једним од најсрећнијих светова у галаксији. Али ето, мораће да им оконча еру. Готово да га је дирнула патетика скучене свести тих бића. Пишу књиге из очаја. Сликају из очаја. Све раде из очаја. У пристojним и напредним световима тога нема. Ко још пише, слика или свира, када се све зна и све осећа.

За тили час је до детаља прошао кроз четири и по милијарде година еволуције те планете и животних облика на њој. Пошто је планета на вишем нивоу постојања од бића која је настањују, готово да неће ни осетити окончање ере. Али како отпочети и завршити окончање ере? Мора бити нешто драматично, спектакуларно, да се допадне Налогодавцима, да виде ко је најбољи од свих Организатора.

“Мрмљ, мрмљ”, мрмљао је Организатор. “Брунд, брунд”, брундао је Организатор. “Хух хух”, хуктао је Организатор. И дошао је на идеју. На крају мора остати жена. Јака, згодна, плодна, они се још увек морају зачети пре рађања. И мора остати мушкарац, због оплодње. Концепт биологије. Тја. Он који је ођедном сагледавао све прошлости, садашњости и будућности (и у њима истовремено постојао), сагледајући сопствену будућност рађао је будућег себе, па опет новог и тако унедоглед, а сада је морао да се бави емоционалним концептом неке врсте са самог дна

еволуционе и цивилизацијске лествице. Добро, биће ватромета, драме, трагедије, свега оног на чему почивају њихова књижевност и филмови. Убедиће их да је све то због религије, даће им неколико "знакова", много воле религиозне "знакове", онда ће их препустити њиховим емоционалним пражњењима, у почетку. Касније ће све дићи на виши ниво, побуна планете и њен гнев, а у трећем чину увешће им...

"Где је тај Бог? Одмах ми створите Бога овде!", раздрао се. Бог се створио одмах. Организатор га је мало загледао, очито незадовољан.

"Како је данас? ", питао је једног помоћника показујући на Бога.

"Није најбоље. Енергетски нивои пред расулом. Ти ентитети су на дуже стазе веома нестабилни", замишљено је помоћник вртео главом.

"То је добро. Ако му енергија опадне још мало, постаће видљив оним тродимензионалним организмима на планети. И сви ће у завршници окончања ере бити на сцени: та бића, њихова планета, Бог и...", на тренутак је застао. "Сатанаило! Створите ми и њега док му нисам погасио паклене огњеве!", поново се раздрао. Чим се створио, Сатана се затетурао услед присуства Бога, али је остао усправан.

"Урадимо ово и идете на заслужани одмор! Или у ништавило, ако вам тако одговара!", Организатор је и даље говорио повишеним тоном, свиђало му се како виче. Из истог разлога им је све то и говорио, иако ће њима манипулисати по својој вољи. Ионако су знали своју сврху. Уиграни тандем виших ентитета.

Он сам, као високи ентитет, могао је узети било који облик у било ком универзуму, а сада је био средовечни, нервозни, џангризави, прединфарктни припадник врсте којој треба окончати еру. Тако се и осећао. Емпатија је један од стубова смисла постојања.

Покренуће ствари испрва лагано, падом светских организација и Устава у појединим државама, затим ће створити планетарну конфузију која ће покренути још један свеопшти рат. Мора бити рата, то им је у природи, а и годиће Налогодавцима, представа ће бити богатија. Упоредо са отпочињањем рата, погоршаваће климатске услове на планети. Прво ће појачавати ветар, толико да ће морати да схвате како је ратовање при ударима ветра од 1000 километара на сат неизводљиво. Покушаће да се уједине и заједничким снагама надвладају климу. На то ће им додати земљотресе, цунамије, вулкане и велике кише. Ујединиће их, па ће им окончати еру. Бића која не умеју да владају чак ни процесима на сопственој планети, не могу бити цивилизација. Оставиће их у тим условима неколико година, они имају и мерне јединице за време, а онда ће наступити виша бића у коначној борби добра и зла, њима позната као Бог и Сатана, иза којих ће остати једна жена и један мушкарац. Оплодња, зачеће, рађање... смрт... Каквих све бесмислених облика живота има у овом универзуму.

Примећује да Налогодавци с пажњом прате развој окончања ере, задовољни су детаљима, као и алтернативним могућностима које им увек понуди ради комплетног угођаја. Иде дотле да им, као на пладњу, сервира и читав спектар емоција

сваке јединке понаособ, од страхова преко надања све до суочавања са смрћу (они, наиме, и умиру) која непрекидно коси седам и по милијарди припадника те врсте. У финишу преостају два мушкарца и једна жена. Жена је обла, плодна, устрептала од конгломерата најразличитијих осећања која је кидају уздуж и попреко. Један мушкарац је стасит и правичан, према мерилима те врсте, други је кржљав и зао, они се боре на живот и смрт док она гледа. Живот и смрт. Шта све Налогодавци неће тражити од њега. Бог се заузима за стаситог, Сатана за кржљавог. Сатанин фаворит је доминантнији јер су божје енергије дефокусиране, нешто озбиљно се догађа с тим ентитетом. Организатор, противно правилима, одлучује да се умеша. Бића чије постојање почива на генетици већ су самом том чињеницом довољно ограничена, нека им барем ти... гени буду како треба. Следећег трена стабилизује енергетске нивое Бога, и његов штићеник побеђује. Остају једна жена и један мушкарац, окончање ере је завршено, нова може да отпочне. Планета једва да је приметила шта се дешавало. Бог и Сатана су изабрали ништавило, док не ревитализују своје енергије. Овде ионако неће бити потребни извесно време.

Организатор је са олакшањем одахнуо. И срчане аритмије су престале. Сто педесет милијарди упосленика честитало му је, а и он њима, на успешно обављеном послу.

Налогодавци су били задовољни, како се и надао. Нису увек били задовољни. Али сада би могли да му дају одмор, довољно су га кињили.

НАЈБОЉА КРАТКА ПРИЧА ПИРОТА 2015.

Све је могао да види и домисли, осим Налогодаваца, који су у његовој глави обитавали као Чиста мисао, форма до које још увек није еволуирао, нити ће икада.

Марко ПОПОВИЋ • Врбас

КАРИКА КОЈА НЕДОСТАЈЕ

Прошао је други, касније и трећи сат, а да се ништа није мењало, нити мој, полулежећи положај, изазван фотељом и табуреом, до којих су остаци догорелих цигарета у пепељари, на сточићу, и странице књиге које сам листала, како би их ишчитавала, а он је за то време, на каучу, изваљен на леђима, у белој кошуљи и црним панталонама, гласно хркао, изнурен и безвољан, како је описао своје стање пре него што је легао, одмах након што је појео сома, којег сам спремила у рерни. Испрва сам га посматрала, док сам за столом одвајала меснати део од костију рибе, те речне, смрдљиве на муљ, коју никако нисам могла да упоредим са било којом морском, а коју је он обожавао, па сам ради њега приредила такав обед.

А он је, одмах након последњег залогаја, легао и почео да хрче. Када сам попила преостало вино, наставила сам да читам књигу, започету на почетку дана, и да пушим, што он није подносио, сав тај дим по кући, увучен у сваки њен део, како ми је често пребацивао, онако узгред. Ухватила сам себе како га посматрам, и слушам, желећи да код себе изазовем гадост, да себи коначно признам, доста је било. Али не, ја сам била сасвим опуштена, као да сам уживала што ми је несношљиво његово хркање, као и њему моје цигарете.

Док ми је то говорила, испред обућарске радње, где сам мало пре тога донео зимске ципеле на ушивање, посматрао сам њене крупне усне, намазане црвеним кармином, како услед производње гласова, мењају положај, а у међувремену посежу за цигаретом, из које увлаче дим, па онда уз благи покрет главе, испуштају прочишћени дим из организма, ка неутралној страни. Госпођа Вилотијевић је очити пример жене, која улази у кризу, након деценије заједничког живота са човеком, чији је карактер тек сад открила, јер господина Вилотијевића сам ја упознао са његовом сапутницом, па га веома добро познајем, и од раније, када је његово деловање имало неког импулса, а последњих пет, шест година, престао сам да одлазим у њихову кућу, баш због очигледности, да ће њихов заједнички живот, доћи до те суморне и безизлазне тачке.

Господин Вилотијевић, врло цењен адвокат, начином свог живота, без ваншаблонског погледа на дешавања око себе, изазивао је револт код своје околине, осим оних што су лицемерно подилазили његовом угледу, ради боље репутације, а највећи терет свега тога, подносила је госпођа Вилотијевић, та префињена госпођа, која је жртвовала своју глумачку каријеру, која је помпезно најављивана, након изванредне улоге Медеје, у истоименој драми Еурипида, постављеној на главној позорници Националног театра, чим је завршила студије. Тај човек је, тој жени, својим високим прохтевима, из, је ли, вишег staleжа друштва, убио таленат без крупула, без и једног момента поштовања. Иначе, у граду сам их

сретао одвојено, он би ме, из тих случајних сусрета, одводио у кафану, где би одмах, након послуженог пића, почео да дави са правним основама, у личним, локалним, и државним случајевима. И слушао сам, из куртоазије, јер он ми је плаћао скупа вина, па бих утонуо у њихов укус, и не допуштао да му кажем, у лице, да не завређује кисеоник који удише, зато што убија досадом.

Са госпођом Вилотијевић, најчешће сам водио разговор, у пролазу, али уз дужно поштовање. Она би, искористила прилику, и одмах вадила табакеру из торбе, и палила цигарету. Причали би о стварима, које су дотицале, и њу и мене, а првенствено мислим на филм и позориште, мене као студиозног посматрача, а њу као, на жалост, изгубљен, врхунски таленат. Овог пута, очајна, под емотивним стресом, износила ми је на видело, емотиван живот. Била је на ивици. Требао сам да упијам њене речи са пуном пажњом. Уствари, њен парајући, помало груб глас, претпостављам од никотина, на мене је деловао разнежујуће. Па, бих, слушајући је, био очаран њеним присуством, више него самом темом.

Баш као и сада, што је био узрок мог глупог питања, како је господин Вилотијевић, на шта је она стала са причом, увукла дим цигарете, погледала ме, без трептаја, и наставила: *Баш сам хтела да вас замолим да нађете времена и снаге, јер знам колико је ово друго потребно, за разговор са господином Вилотијевићем. Ви сте стари пријатељи, заједно сте били у рату, касније је он наставио школовање, али вама то није ишло, јер нисте могли да превазиђете претрпљене страхоте, што казује да ви јесте велики човек, а и*

сама, одувек, према вама; и баш тада, гле чуда, наилази господин Вилотијевић, који је, како нам је прилазио, одавао фигуру стаситог човека, и, док је пружао руку, прво госпођи Вилотијевић, а онда и мени, на свом лицу није ништа изражавао. Тада смо сво троје, некако инертно, напустили простор испред старе обућарске радње, и прешли преко пута, у парк који је заузимао малу површину, али његова битност је изражена у вишевековном постојању, и чесми, кроз коју је истовремено, протицала, кажу, изворска вода. Ту је господин Вилотијевић саопштио, да је отказан главни претрес, у случају, који због постојећих доктрина, може да се одужи у недоглед. Али, драго ми је због тога, јер нас троје смо коначно заједно, па ћемо овај сусрет ваљано да прославимо, биле су речи господина Вилотијевића, пре него смо, убрзо затим, ушли у реномирани ресторан, где нас је атмосфера, испуњена присуством људи, пристојно гласног пијанина, и женског вокала младе даме Веронике, онда са пажњом и укусом изабраних пића, уз чију је конзумацију, исто тако, неопходна је пратећа храна, препустила лепоти датог момента.

Био сам изванредно надахнут, подстакнут амброзијом и нектром, да уочим, по ко зна који пут, изазовност госпође Вилотијевић, изражену са детаљима: густе црне косе, која је падала на светла рамена, тим деликатним деколтеом, где се при одређеним покретима назирала бела, чипкаста, поткошуља, усне бледо црвене боје, иза којих је излазио дим, или се налазила цигарета из које се увлачио дим. Па, да је ситуација доживела крешендо, када је господин Вилотијевић запалио

цигарету, у својим устима, и страсно загрлио госпођу Вилотијевић, на шта сам ја, са подсмехом, подигао чашу, и изговорио живели, што њих двоје нису ни приметили, било је очигледно.

Да би ми, госпођа Вилотијевић док је одлазила у тоалет, пришла, и пољубила ме у уста. На шта је, господин Вилотијевић, устао са столице, и загрлио ме, уз речи, пријатељу мој, недостајао си нам. Одатле смо, уз песму и несигуран ход, загрљени, отишли у дом госпође и господина Вилотијевић. *Ово вино, мој деда је запечатио средином прошлог века, и у част нашег дружења, након толико времена, из драгости, вечерас ћемо га попити,* рече господин Вилотијевић, у салону, док је госпођа Вилотијевић, са грамофона, пуштала, ако сам добро приметио, Дебисија.

Празнили смо чаше, причали неповезано и искрено, госпођа Вилотијевић је неколико пута кувала кафу, а господин Вилотијевић није скривао своју срећу, питао сам се, због чега, баш сад, ођедном, та катарза. Али ни моје мождане вијуге, овог момента нису у потпуности функционалне. Следеће што сам осетио, јесте гушење од дима и топлоте. Тешком муком раздвајам очне капке, изнад мене уочавам облак дима, лево од мене, госпођу Вилотијевић, голу, пуши цигарету, надвијена изнад мене, са благим осмехом на лицу, руком, у којој није цигарета, прстима пролази кроз моју косу, и тихо, и нежно ми каже, *било је чаробно*. Схватам да је и господин Вилотијевић, са десне стране, без одеће. Лежи по страни, спава, али не хрче.

Вера ЦВЕТАНОВИЋ • Бабушница

Комшиће, полгчка

У село се сви знају. Поготово комшије. Ма знају и кво данс који има за једење, кво че вари за ручк, кво за вечеру. Нарочито жене. Дојду на поседк и дирек при шпорет. Иако шерпа има поклопац, немари ништа. Зачс че га подигну. А бш такве жене, које воле да иду по комшилк, несу навикле неког да угосте. Ретко че се сете да га послуже с нешто, кавенце, ређијица, ма какво има...

Ал има и такви људи који несу мирни док не послуже својег комшију, како требе и како је ред.

Е, у једну такву кућу, домашинску, јучер наврну Смиљка, њина прва комшика. Много је волела да наврта по куће и да се части, ал да дочекује тој никако. Чула да је Нацка, најстра Светина и Загорћна черка, омесила колачи – ваниличће, па да искористи малко и да се заблажи. Нацка стварно омесила колачи, ал заборавила некво да тури па испали глетавачћи. Додуше, убави на укус, али малко задављају. Укућани се несу жалили, благачко па добрачко.

Нацка, по обичај брже тутну и изнесе тањирче пуно с ваниличћете. Оче прву комшику да испоштује како требе, а мож че ју и повали код некоје момче. Веч се задевојчила, па не би било лоше.

А Смиљка, ко да нема срам и ко да никад неје видела колач: кад запуца, па си једе. Па једн, па друђи... Гризне малко, па рече: -А убави, убави! Свака час, има да те повалим код моје девериче. Убаво момче. Учи се лепо. На некв вакултет...

Нацка, кад виде како Смиљка нема мерку, заборави на наваџилк, дојде вој да каже, комшиће полгчка, али си отђута.

Леле Бошће, куде ли вој оволко стањује, гуркају се и поглецују Дуца и Симка, Нацкине помладе сестре. Оно јес, Смиљка јешна жена, али колачити тугаљиви па и поче стра да вој не припадне мука. Ма не смита Смиљћи ни нова вилица, коју још неје ни разгазила, жваче ли жваче. Ал' кад стиже до пети колач, гризну једнуш и још једнуш. Кад поче и трећи пут, мора да вој залете. Укашља се, па промени лик, па кад уцкли у сви њи. Испрећида и. Они држ, не дај, удри по грбину. Питуј, комшиће кво ти би тека ођеднуш. Она се запиња да им каже али не може. Света се нашали: Комшиће, да те уватим за нође да те изврнем наопоко. Чул сам кад се малецко дете задави, тека га извртају. Ал ти си тежачка, не би смејал. Ал комшика и не чује Свету, цврсто кашље. Леле, да си отиде без дн. Излезе вој на нос све. Остаде вој у тацницуту колач недоједен. Загорка ју питује да вој увије нећи да си понесе, али она не теја. Него се брецну и зачс излете из собу како попарена.

Нацка и њојни се згледаше, док Света проорати: кви смо такви смо, само кад се убаво заврши. Мислим да вој је са малко дошло у тутулинуту. Зграбљивос мож много да кошта.

Александар М. АРСЕНИЈЕВИЋ • Београд

КОТАРИЧАР

Котарице од бамбусовог прућа плео сам још од дечачких дана, помажући оцу, смерном мајстору-котаричару који је котарицама, корисним и украсним, опскрбљивао села на северним падинама Ширума рудогорја.

Оженио сам се голобрад. На сâм дан венчања довршио сам котарицу за коју уна-пред добих три новчића од *канушија* – сеоског свештеника, да бих могао приредити скро-мни свадбени ручак.

Сваке наредне године, радио сам све спретније и све брже, све више и све дуже, да бих произвео онолико котарица колико је било потребно за честит живот: требало је, брижно и нежно, издржавати супругу и три кћери.

Живели смо једноставно, у чистој колиби од дрвета и трске, коју сам саградио сопственим рукама.

Устајао сам пре свитања и, после јутарњих молитава, ведар приступао послу у време док су се славуји, започињући своју освитну песму, купали у роси трешњиних цветова, и плео котарице до дубоко у ноћ, када би сви већ одавно поспали.

Моја вечерња молитва била је кратка: "Небеса, дајте ми да са десет прстију ове две руке храним оне које волим".

Радио сам и певао, сплићући пруће у песме-котарице. Плео сам ујутру, плео у подне, плео у

предвечерје, плео у поноћ, каткада плав од крајње изнемоглости, све време певајући, наглас или у себи.

Но, рад ме није умарао, већ изнутра обасјавао. Штавише, жарови непрестаног умора спаљивали су у мени сваку рђаву помисао. Што сам више радио, бивао сам све светлији и радоснији.

Подносећи напор, студ и врућину, хранио сам породицу пиринчем и љубављу, радујући се што су ме небеса благословила да могу живети мирно и радно, служећи вољенима, у кратковременој красоти земаљској.

Често сам се, у ноћним осамама, у духу потресао због тог незаслуженог дара: тада су моје сузе квасиле пруже у мојим рукама и оно се, сквашено, лакше савијало, бивајући послушније заповестима мога ума.

Ноћ ме је научила да нема добре котарице без пружа осољеног сопственим зно-јем и сузама.

Моје рукодеље беше моја песма Небу. Певао сам непрестано.

Нисам се никада гласно смејао, а суседи су ме, због моје распеваности, сматрали весељаком. Себи сам био тужнорадосник: туга у мени била је боје трешњиних пупољака на месечини, а радост – боје осунчаног јесењег врта.

Живот наш беше светао, сав у благословеној немаштини.

После седамнаест година даноноћног рада, са песмом и благодарношћу, у поднев-ном зноју и поноћним сузама, вид изненада поче да ми слаби, снага у рукама нагло да копни, прсти да посустају, дах у грудима да се истањује.

Ову вест Неба прихватио сам ћутке, у срцу безмерно жалостан због четири руже мога живота, које сам љубио крвљу своје душе.

Осамнаесте године брака, у рано пролеће, тек што пропупеше магнолије, разбо-лео сам се на смрт од многогодишње исцрпљености.

Сеоски лекар био је немоћан: "Истекли су му дани", говорио је утишаним гласом мојој супрузи која је, више гледајући но слушајући његове речи, унутарњом страном рукава кришом отирала сузе, трудећи се да ме, ископнелог, не оптерети својом жалошћу.

Лежећи на самртном одру, дан пре но што сам умро, довршио сам последњу ко-тарицу – опроштајни дар бледој љуби, да ме се сећа и помиње у својим молитвама када се будем смешао са земљом.

У навечерје дана своје смрти, исплакао сам се у себи, да ме супруга и кћери не виде: због њих, јер их остављам саме и сиротне, без икаквог наследства и средстава за живот.

Умро сам изјутра, у време великог пљуска.

Сахранили су ме, обученог у свадбени кимон, у блатњав гроб под мојом оми-љеном *сакуром* – трешњом у врту, да сваке године, у време пролећног цветања, могу одоздо, из гроба, чинити свој безгласни *ханами* – гледање трешње у цвату.

Десетак дана после моје смрти, у глуво доба ноћи, док сви спаваху, блатна бујица са стрмих обронака Планине светих потока, у чијем подножју се налазило наше село, у маху је збрисала с лица земље све пред собом. Заједно са сеоским храмом, кућицама и вртовима, кошницама и

голубарницима, оградама и стазама, и оба моја дома: мој негдашњи – надземни, и мој тадашњи – подземни.

Шта се збило са мојом љубљеном супругом и три сунчане кћери – не знам. Више им не чујем слаткогласни шапат који сам слушао док су, јутром и с вечери, над мојим гробом, њих четири, приносиле молитве и кâд мирисних штапића, орошавајући мој гробни мир светом водом својих суза.

Плакао бих, када не бих био мртав и када бих имао очи, сузе и образе. Међутим, немам их више, јер нема ни мене, чак ни мог гроба.

Страшан је живот, уистину. Још страшнија – смрт. А опет, за смртника као да је бољи дан смрти од дана рођења.

Најбоље је, чини се, ономе који никада није ни постојао.

Али, како то уопште може знати онај који је постојао?

Оливера ШЕКУЛАРАЦ • Пригревица, Апатин

МАЛО НАМ ТРЕБА

Дуга зимска војвођанска ноћ. Пуцкетање ватре у каљавој пећи наруши звук пристигле поруке у телефону... порука гласи: "Ја јесам власник 1001 приче, ал' најлепша моја прича си ти...". Ноћ постаде посебна и ја лепша од добро сложених речи у низу. Не умет без приче, не знам ко и какву цену има, ко се купује, ко не, ко прати трендове, али знам да мене можете добити квалитетном причом. Не умет да маштам. Понекад ми кажу да мој свет и не постоји. Да је то утопија. Не волим рецепте. У први мах ме та реч подсећа на колаче, а када бих видела написан рецепт мог омиљеног колача (о чијем имену и настанку постоји љубавна прича, проткана музиком цигана) не бих умела да створим његов укус. А укус прве кришке Риго Јанчија, којег добих на поклон од моје школске другарице Ерике, траје још увек. Она ми је открила омиљени укус колача, одвела ме први пут у храм, где сам осетила мирис тамјана. Хвала јој.

Ноћ, Холандија, Краљичин дан. Ходамо ка центру града уском каменом улицом што подсећа на далматинске. Не знам откуд се створи човек који ме ухвати за руку и упита: *Зашто се не смејете, Краљичин је дан?* У мраку уске улице очекивала сам да ме неко само може повредити. Не знам ни како је видео да сам озбиљна. Не знам ни зашто је пришао. Све је било нестварно. Као што се брзо појавио, тако је брзо и нестало. Споро

реагујем, још увек размишљајем да сам му остала дужна одговор, а не волим да дугујем. Много тога сам желела да му кажем. Да земље у којој сам рођена нема, и да, иако је она подељена, ја знам где су они које волим. Сви моји преци су брђани, ја сам равничарка. Волим земљу која чува њихове кости. Ја јесам вечити дођош и странац и избеглица. Захвална Богу што нисам избеглица из своје душе, што умет да волим и себе исправљајем, што умет да праштам, а рећи ћу - Боли ме... хтела бих само да ме мање боли вековна неправда. Опет се сетим Ђопића и његових речи: *Црни су им коњи црне потковице*. Ипак умет да видим оно добро у људима. Молим се за душе мојих предака мученика. Поштујући њих, још више волим земљу, ма како се она делила и звала. Не рекох овом пролазнику у ноћи да ми немамо дан за радост и да ме боли што се мој народ мало смеје, а знам да уме. Одавно немамо краљевину, поштујем његову и драго ми је што се радују, мада је та радост тако лака, лепршава, празна... Тамо откуд долазим све има своју тежину. Знам да ме не би разумео, као и већина странаца које смо чашћавали нашим јелима и ракијом, дочекивали са њима зоре у нашем дому, објашњавали им историјски, чињенично, људским причама неправду. Нису разумели. Не разумем ни ја њих. Провела сам тај Краљичин дан у шетњи. Канали, чамци, заставе, мноштво народа, сви имају нешто орање (наранџасто - назив њихове боје), чак им је и коса била те боје, осликана лица, перике, пси офарбани. Маштовито и заиста су се радовали уз токове пива... Која је боја мог народа, како изгледа сада застава моје земље? Сећам се и 29. новембра

и застава са петокраком. И ко осмисли почетак свињокола и поста у исто време. Научише ме ови Холанђани да и ја имам свој грб и заставу. Купих ручно рађену свећу са грбом и заставом и осећам се боље. Када бих као они качила своју заставу у Србији за сваки празник, сваку утакмицу, вероватно би мислили да сам луда. Они воле своју земљу и схватих да се ми мало волимо и међусобно, а после увек кривимо друге што се сами не волимо, што не негујемо своју реч, песму, игру.

Петровац на мору, плажа... Дани када пожелите да никад никог више не упознате. Поред мене девојка којој је склизнула марама којом се покрила да не изгори. Спава. Смеши се у сну. пробудих је, захваљује ми се, стигла је јутрос из Београда и уморна заспала на подневном врелом сунцу. Долази сутра на исто место, изгледа као девојчица, пита како да се захвали, да ли може мојој девојчици да купи сладолед. Њих две данима седе у плићаку, нека их. Знам да девојка има причу, али ја нисам спремна за нову. Онда долази дан кад седа поред мене на плажи и исприча ми свој живот. Знала сам да је њена прича тешка. Упита ме: "А ти? " Ја сам преживела, одговорих. Хтела је да нас води за Београд. Ништа вам не треба, пођите са мном. Отишле смо, она у Београд, ја у своју равницу. Помагала нам је на сваки могући и немогући начин, а све пропраћено дугим разговорима, писмима и порукама. Кренуле су наше године. Она је Оливера, има мачку Тачкицу, такву фотографију нам је поклонила - себе и маце, правила је накит, ручно плела макраме, обрађивала камен, шкољке, не знам материјал који у

њеним рукама није постојао чаробан, а наруквице и огрлице ствара старом макраме вештином само уз употребу конца, без игле. Савршенство. Стајала је по цео дан у Кнез Михајловој и продавала, ноћу радила кад се открави од уличне зиме. Говорила је да сам јој ја уместо сестре која се упокојила у двадесет и некој, а моје дете уместо њеног, које је изгубила. Доносила нам је радост, помагала у сваком послу па и физичком, а она тако ситна, нежна. "Не плачи", говорила је кад одлази од мене. "Знаш да би било много горе да се нисмо никад среле..." Причала ми је једну кратку зен причу о човеку који пада низ литицу и последње сто види је сочна јагода. Задњи укус у устима му је била шумска јагода, коју је успео убрати и појести. Ммм како је била слатка... После пар година умрла јој је маца. Држала ју је данима на недрима док је боловала. Видевши да се не појављује, забринути комшија дође и обема им донесе јело. Маци Тачкици јело више није било потребно. Оливера и ја трајале смо девет година, а онда је од назиглед прехладе и кашља откривен канцер. Само у дну плућа. Говорила је мени, овде далеко, да је добро, да ће све бити у реду. Пар дана после нашег разговора отишла је на Благовести Богу, са 30 и нешто. После пар година од братовљевог пријатеља сазнах да му је у поверењу казала да умире као пас у најгорим мукама, али да то нама није могла рећи. Ми би то тешко поднеле. Остала сам јој дужна људскост, топлину... Била сам далеко. Нисам отишла да јој држим руку. Има је у мојим молитвама у данима. Ко ме то рећи. Нисам отишла на време. Имала је најлепши осмех девојчице. Никада није посустајала. Она је моја

бескрајна прича. Добро је да нисам закаснила да вам је испричам. Врњачка бања и њени мостићи. Знам да људима пријају различите лековите воде, зеленило, терапије и шетње. Чак и уз све то, ја се осећам помало празно. Застајем код штанда са књигама на главној улици, купих књигу. Тврди повез. Продавац је ставља у пијачну трегерушу. Рекох: "Немојте, неће мојој књизи бити лепо у том најлону. " Поред је седела плавоока, бистроока, седокоса госпођа, префињеног тена... Започе причу. Дотакосмо се Сомбора... Педагошке академије, професора... Упита : "Да ли је истина да је професор Хајнал преминуо? " Чула сам нешто о томе пре кретања за Бању, али нисам поверовала као ни она. Душа младог уметника-диригента који је и званично проглашен једне године најбољим диригентом на свету не умире, а истина о његовој смрти тешко може да се прихвати. . Растасмо се. Она оста уз књиге, ја одох носећи њену причу. Сутра сам прошла поред истог продавца... рече да ме тражи она госпођа од јуче-Соња и да ме чека у Елеганту, а ако није тамо, да је потразим у Железничару... тамо је одсела. Нашле смо се... поделила је са мном корпицу васкршњих јаја, причала ми је свој зивот. Како је деценијама дириговала хором... на једном такмичењу као награду је добила ловачког пса. Дошла је кући и одлучила да када већ има пса да је и логично да постане ловац... и бавила се ловом активно преко 30 година... "Уловим фазане па однесем Мики Антићу и Настасијевићу у Нови Сад", а онда приче о њиховим дружењима... њене посете Мики у болници... помислила сам у први мах: Можда моја Соња нема породицу... али имала је дивне унуке,

чекала праунуче... није у томе тајна, помислих. Шетале смо Бањом. Поглед ми застаде на црвеним ципелама у једном излогу, али нисам знала тад да је она то приметила... "Видимо се сутра. Имам поклон за тебе, а у ствари је поклон за мене", рече Соња. Добро. Нађосмо се, седосмо у Елегант. Рече: "У овај роковник су писали сви са којима сам сарађивала током рада на емисијама Тобоган и Форе и фазони... гледам стари роковник са украсним металним затварањем. "Отвори", рече. Листам. Све позната имена. Ршумовић, Ерић, Јадранка Јовановић. Угледах потпис свог професора... превукох лагано прстима. И даље листам све имена која у свету уметности значе. Дођох до краја. "Овде настављаш ти", рече Соња... "Желим да ми нешто напишеш. Сматрам да требаш писати. То је поклон за тебе". Додаје ми роковник. "Напиши датум" воли она све прецизно - учитељски. Пишем... Дивна Соња... Дан није дан већ Бурђевдан... то је њена девојачка слава и моја, рекох... ни сад не знам шта сам тада још написала, знам само да сам је заволела и да смо само нас две делиле свет. Онда ми је рекла да је имала 13 операција до тада, да има рак... а ја сам веровала да смо на почетку пријатељства. . Враћала сам се кући... она ме је пратила пуним загрљајем и сузама и рекла ми: "Хвала ти". За шта? упитах. "Хвала... продужила си ми живот" ... после пар дана спремала сам се за књижевно вече Јована Зивлаха. Моја мајка долази с пакетом у време кад смо заборавили како и писма изгледају, а пакети не знају насу адресу... отварам... црвене ципеле... Соња... телефон звони... она... пита ста радим. Рекох плачем..."Желим да увек плачеш од среће",

биле су њене речи... плакале смо скупа. И сад памтим и осетим њен глас и речи: "Је л' важније да имас црвену капицу... да будеш црвенкапица или да имас црвене ципеле да те чувају и воде? " "Црвенципелица сам" рекла сам јој... Стигох на књижевно вече. У библиотеци ме дочека албум са старим фотографијама. Био је отворен на фотографији Мике Антића. Случајно?... Водиле смо дуге разговоре. Соња ми је писала за све празнике... празник *Св. Трифуна* обележила поклонима и писаном речи, паметном, поучном, учитељским рукописом... весела слова са квачицама... пружала ми је љубав... бојила дугиним бојама нас свет. Трајале смо пар година. У последњим разговорима ми је рекла да се не осећа добро. Онда је уследио тел позив њеног супруга, кога је вероватно обавезала да ми јави да је отишла. Да се преселила на небо. . Остала је уоквирена фотографија црвених ципела на Дунаву, на испуцалој сувој глини, где ниче једна мала зелена биљка. Сместих је поред породичних фотографија. Често ме питају зашто уоквирене ципеле. "Нису то ципеле. То је моја Соња". Нисмо стигле да се фотографишемо. То је је Соња која је умела да ме воли иако је имала своју породицу. Поштујем срећне породице и чувене изреке-Гледам најпре себе и своје. Ја молим за душе моје Соње и моје Оливере и захваљујем Богу што постоје. У Христу су сви живи. Нису очекивале ништа. Захваћивале су ми се на љубави, а ја ипак мислим да сам им остала дужна. Бар ову причу да пред светом и Богом кажем како су велика срца имале и да вама пожелим да и ви сретнете вашу

Соњу и вашу Оливеру. Хвала вам што сте ово читајући и ви били са нама.

Вероватно у додиру са добрим човек постаје бољи и срећњи. У другима се огледамо. Опет остајемо моја равница и ја. Земља и небо... између-има ли шта? Ако погледам даље, небо се претвара у бескрајно море са лаганим таласима што милују меку, пешчану обалу. Ако погледам више, видим рајске боје неба, чије име не знам и не поседујем речи да бих га могла дочарати нама и спустити на земљу. Човек је душа и тело-крст. Када се тело претвори у земљу, а душа пожели небо, размишљамо ли ходајући сигурно земљом, можемо ли корачајући добрим делима стићи до небеских висина-до спасења душе. Мало треба гладнима, мало треба жеднима, мало онима који немају кров-већ небо, мало треба малима, а остављенима, мало старима, а напуштенима. Нама? Нама треба много. А како ћемо стићи до тог великог, када смо све мало заборавили. Хоћемо ли бити "мало" људи на путу до Господа?

Јелена КУЈУНЦИЋ • Мајур код Шапца

СОБА С ПОГЛЕДОМ

Приљубљујем образ уз хладно стакло. Под уличним светлима мноштво шетача. Прекраћујем време процењујући јачину њихових међусобних емоција по начину како им се рамена додирују, да ли се гледају док говоре или једно гледа на једну а друго на другу страну. Неки ходају по читав метар удаљени, санта леда би се могла између њих прокотрљати, а да њен хладни дах не осете ни једно ни друго – толико су далеко од места на коме су.

Само је једна девојка завукла руку у мушкарчев џеп – тамо су им прсти чврсто преплетени, слутим, и начас ми срце затрепери због њих, скоро да ме и осмех обасја.

На ивици плочника двоје чврсто приљубљени и непомични већ неко време – опраштају се, бојим се. Можда је странац, из неке несрећне земље у којој је баш сад избио рат, па се спрема да принесе своју младост на олтар отаџбине. Или су им се далеки преци доселили из Вероне, па у свом генетском коду још носе запис проклетства Ромеа и Јулије.

Хиљаду можда ми се врзма у глави. А зашто ми прво на памет није пала мисао да су се управо сад, после ко зна колико година, поново срели? Зашто увек мислим на најгоре? Да ли сам већ почела да заборављам лекцију о полупуној и

полупразној чаши? Или је никад нисам ни научила?

Старији господин, руку прекрштених на леђима, пажљиво загледа излог. Сам. Као што на крају свако остане сам. Сам са собом иако са свим тим људима око себе. И у себи.

Мада, ако ћемо право, и није он сам. Ту сам и ја, гледам га, размишљам о њему, увлачим га у ову причу, али шта вреди кад он то и не слуги. *Оно што не знаш као и да не постоји...* моја подсвест ужива да цитира.

Затварам прозор. Жагор шетача удара о стакло, распрскава се и враћа одакле је дошао. Остајем сама у новозадобијеној тишини која само после неколико тренутка почиње да ме оптерећује. Узимам пакетић који ми је ћерка оставила. Развезујем машну боје пламена, пажљиво развијам папир.

Ово је твоја последња фотографија. Само од тебе зависи да ли ће то и остати. Уосталом, *свако је ковач своје судбине*, зар не? - ситним, удесно искошеним словима написано на полеђини.

Седим у фотељи, склупчана, у положају фетуса. Невидљивим лицем ослоњена на колена, са свих десет прстију преплетених на темену снажно притискам главу. Ова је фотографија могла припадати било коме, али се ја тачно сећам тренутка у ком ме је ћерка "ухватила".

Хладна, јесења киша није престајала да пада. Лила је већ сатима, од ње ми је и доњи веш био мокар док сам стигла до куће. Спустила сам торбу на сточић поред улазних врата у намери да се изујем, али је зазвонио мобилни телефон и ја сам

је отворила. Уместо телефона прво сам напипала нешто дугачко и тврдо. Кишобран! Господе, драги! Небо се отворило, кисла сам добрих пола сата, а да се уопште нисам сетила ни да га потражим. Зар сам заборавила и да размишљам?

Нисам се јавила на телефон.

Довукла сам се до прве фотеље и села.

У том положају ме ћерка затекла после не знам колико времена. И засула истином. "Затвараш очи. Одмахујеш руком. Не желиш да разговараш ни са ким, ни са мнош чак. Па наравно, проблем је лакше игнорисати, него се суочити са њим. Како не схваташ да га одлагањем само продубљујеш? После ће бити још теже, да не кажем – немогуће..."

Ходала је по соби, брзо и насумично. Осетила сам то по речима које су ме погађале из свих праваца и са различите удаљености. Знала сам да се обема рукама држи за главу и челом притиска хладно прозорско стакло. Да крвнички гризе доњу усну не би ли прогутала сузе. То је одувек био њен начин да се смири. Као и мој, уосталом. Боље и то него да је слушам како жудно увлачи дим за димом, помислила сам.

Али сам и даље ћутала. Ћутала и чекала да се стиша.

"Мада, признајем, има нешто у вези са тобом што ме увек изнова зачуђује".

Осетила сам да је села на тросед, преко пута мене. Нисам имала снаге да подигнем главу, али кад је њен поглед уперен у моје теме почео да ми пробија лобању, отворила сам очи.

“Наду ми даје чињеница да, што ситуација тежа – ти се све вештије извучеш. Мораш да дотакнеш дно да би се винула на површину.”

У праву је, морала сам себи да признам. Наставим ли да се питам зашто, не чинећи ништа да новорођену немам у својој глави зауставим или бар успорим, од мене ће на крају остати само ово клупко бола. Котрљаће се између кухиње, купатила и спаваће собе, о њега ће се сви спотицати и посртати, а без мене га нико не може зауставити и расплести, нити спречити да нас све поткачује. За мене ме није брига, али најрођенијима не могу то да урадим. И не смем.

Дуго смо се грлиле. А онда сам спаковала најнужније, назвала лекара и питала кад могу да дођем. Одмах, рекао је. Прекинула сам везу и позвала такси. Нисам хтела да дозволим да ме она одвезе тамо одакле се можда нећу вратити.

И ево, већ три дана сам заробљеник ове собе. И неизвесности.

Улица је полупразна и, уместо жагора, сад споља, оклевајући, насрћу прве капи кише. Приљубљујем чело уз хладно стакло. И чекам одлуку конзилијума.

Андрија СТАНУЛОВИЋ • Пирот

Свезани Ерос

Његова су стремљења била јасна, налик броду пробушеног трупа који граби миље у нереалној жељи да досегне копно. Имао је тридесет и нешто када је, схвативши да су све његове љубави биле стерилна пројекција имагинарних савршенстава, одважно појурио у поход. Та пређашња сума одвише практичних љубави, прилично шематских и бљутавих, није могла бити инспирација уметницима од почетка људског бивствовања, нити би могла бити узрок оноликих боли и црева просутих у борби за исту, уверавао се.

Пошавши ка Венецији за собом је оставио намрштено вереничино лице и отворене вилице својих родитеља. Родитеља, који су посрамљени припијали уплакану снају ближе себи, говорећи јој како је она попут кћери коју никада нису имали, како је она своја на своме и незаменљива. За то време, он је мислио о исконској енергији љубави која кружи универзумом од настанка истог, а о коју се може огребати само онај који је спреман прихватити последице сагледавања поменуте. На крају, нико о трампи не говори као о фер делу. Живот замењен за честицу исконског. Деловало је прихватљиво.

Стајавши пред Миторајевим ремек-делом, бронзаном скулптуром Еросове главе, напукле од сузбијања жеља, увезане бронзаним завојима који

попуштају под налетом нагона, схватао је да су многи живели његову недоумицу и да неповређених није било. Али, ако исконска честица љубави кружи, мора кружити и идеја о њој. Закључи да би то значило да нека бића још лутају, тражећи друга, у којима би упознала отелотворени склад почетка.

“Ми не можемо бити сума, јер смо окрњени искуством, можемо само склопити тенденције и кројити слику савршенства које се могло десити раније, у данима чистоће.”, стајало је на цедуљи исписаној зеленим мастилом, залепљено у левом углу десног ока Миторајеве скулптуре. Није знао коме је цедуља намењена, као што није знао ни колико их је послато, ни ко их пише и одакле.

Но, наредног јутра (а да ли је потребно поменути бесану ноћ за њим) је пристао на игру непознатог бића, па је уз кратки еспресо написао одговор:

“Трампа је опасан пут, који се бира по цену губитка досадашњег живота, а за рачун истог у будућности. Живећу од самог сазнања, не неминовно од искуства, или нећу никако. ”

Савијени папирић је жваком причврстио на месту првог, надајући се да га нечије радознало дете неће открити.

Време које је одмицало у граду на води проводио је тумарајући кроз срж лепоте, а да му се у оку није задржало ништа дуже од минуте. Сва лепота тога места бивала је сажвакана немиром душе и ума. Немиром који је тежио досегнути, ако не одговор, оно сврху.

“Говори ми о путу који предстоји, о ономе што смо требали бити. Све што смо живели и што живимо сада, лаж је, којој сваким даном даљег живота дајемо на снази. Можда нисмо промашили начин, могуће да нисмо рођени за такав. Попут Миторајеве главе везане у чвор жеља, немогућности и стрепњи, ми живимо одвећ мртви. Можда ћемо мртви и умрети.”, стајаше у зеленим редовима цедуље која је уследила дан касније, а на коју је одговорио истог тренутка, на колену најжврљавши:

“Ја ћу сутра, пре него отпутујем натраг, у дванаест сати бити на добро познатом месту.”

Под агресивним сунцем, стигавши уредних 5 минута пре уговореног времена, поред Еросове главе угледао је групицу збијених људи, сакупљених око нечега што је лежало на земљи. Тамо, доле, лежала је старица косе исплетене у рибљу кост, у дугачкој белој хаљини, са крупним пурпурним цветовима. Накарминисана, мртва. Мртва и насмејана.

Димитрије БУКВИЋ • Београд

ТАЧКА

Тек што сам замакао ван шатре, зачули су се пуцњи. Бол поче да ме раздире по врату и леђима. Корак ми постаде тром, као стеном притиснут. Последње чега се сећам након пада је акробатски пар који дотрчава ка мени...

Пробудио сам се, сапет у крлетки. Ране од омамљујућих метака још су бриделе. Из правца арене, до које је водио дугачки и уски ходник у чијем сам дну био заточен, ођекивали су гласови; генерална проба била је у току.

Дресер наоружан корбачем откључао је кавез и зграбио ме за огрлицу. Пошли смо узаним коридором ка средишту шатре. Нетремице ме је држао на оку. Да за сваки случај не помислим поново на бег, успут ме је шибао бичем. Остало је да сачекам тачку двоје акробата, оних истих који су се – полако сам се присећао и детаља – грохотом смејали над мојим обореним телом. Потом, по утврђеном распореду који сутра очекује посетиоце, излазим ја. Тако нас је заједно, опонашајући шоу, најавио и водитељ: „Даме и господо! Сада ћете присуствовати невероватним вратоломијама на трапезу! А потом наступа цар животиња: неукротива, љута звер из срца афричке џунгле... ”.

Вирео сам на улазу у арену посуту пиљевином, загладан у њен свод с којег су, попут вешала, висиле акробатске направе. Она и он су по ко зна који пут преплели руке и ноге у ваздуху, не

скидајући надмени осмех. Поново су успешно извели тачку од које ће гледаоцима на представи, као и увек, остати таман толико даха за овације.

Дошао је ред на мене. Изашао сам, рањен и испребијан, још помало грогиран, у пратњи дресера који ме је терао да скачем кроз ватрени котур. Ударао ме је све док се не бих повиновао његовим наредбама а потом ме потерао у кавез и поклатио се пред празним трибинама с којих ће га сутра обасути аплаудирање...

Наредног дана, публика је нахрупила. Чекао сам у крлетки, знајући репертоар напамет. Представа ће, као и увек, почети с бацачем ножева, чије ће оштрице за милиметре машити артисту разапетог на мети. Ходач по жици зналачки ће одржавати равнотежу на ужету разастром од једног до другог краја шатре. Човек-топовско ђуле успешно ће потрефити мрежу која га спасава сигурне смрти. И онда... „Даме и господо! Сада ћете присуствовати невероватним вратоломијама на трапезу! А потом наступа цар животиња...”.

Дресер ме је поново ослободио и уз бич повео кроз ходник. Загледан у земљу, споро сам ходао; ране су и даље пекле. Аплауз после преплитања у ваздуху само што није уследио. Кад, зачу се потмули тресак. За њим још један. Усправио сам поглед и на средишту шатре спазио његово и њено тело. Гледалиште је занемело. Дресер је потрчао према непомичном пару и оставио ме самог. Водитељ је ступио на центар патоса од опијака, вртећи главом, поринут у жабокречину сачињену од збуњености и страха.

У мени се наједном ускомешала крв цара животиња; неукротиве, љуте звери из срца

афричке џунгле. Истрчао сам у арену и почео да стружем кожу с њихових лешева на којима лица нису била надмена већ заувек укочена у паничном грчу; канџе су се инстинктивно заривале а чељуст је кидала месо. Гледаоци почеше да аплаудирају и скандирају, личило је то на навијање, орило се из многих грла; уместо удараца бичем, овај пут су ми били намењени ударци длановима из публике док сам на тачку двоје акробата стављао – тачку. То су, изгледа, све време чекали.

Светлана РАДОЈКОВИЋ-МИХАЈЛОВИЋ • Пожаревац

БРГ

Знаш шта, прабако Кајо, е, сад си ме много наљутила. Од како ти и ја на овај начин комуницирамо, први пут сам те ја прва призвала. Ма, није ваљда да то није правило на небесима. Овде на земљи одавно нема ни реда ни правила.

У тим мојим бесаним ноћима мало, мало па ми банеш ненајављено. Само да знаш, ниси ми увек била добродошла. Чим се упале небеске светиљке и месец помоли главу, ето те. Од свих мојих ноћних посетилаца увек си прва долазила а богомаи највише се задржавала. Давиш ме твојим саветима, прекорима, све док не цикне зора. Баш лепа захвалност за све ове године што сам ти намињала кафу и то праву а не ону *Дивку*, коју си ти пила. Уз кафу ти наменим и дамску филтер цигару. Однесем ти цвеће, упалим свећу и зурим у ону твоју слику, једину коју си имала. Шта хоћеш више од мене?

Зашто млатиш тим штапом, што ми претиш? Због цигарета да повучем реч. Не разумем, па зар нисмо заједно кришом пушиле у подрумска врата? Оно што јесте, јесте, ниси била неки пушач, али знала си са уживањем да цимнеш по коју. Молим те да престанеш да млатиш тим штапом. Поломићу га, часна реч, на комадиће. Их, колико пута ме је тај штап стигао кад ниси могла да ме ухватиш. Сећам се, да си са њим одлазила и на спавање. Крај узглавља ти је стајао. На жалост

баба, ја одавно нисам дете. У годинама сам оним твојим, кад си жарила и палила не само у нашој породици и фамилији већ и у мали, море и ван ње. Што значи, довољно сам стара да све разумем а још увек млада, да ништа наумљено не може да ми се отме, и да одавно не постоји што ја не смем а хоћу. Често размишљам о теби и дању, све сам убеђенија да ми ти одозго шаљеш неке сигнале. Не знам како, али их шаљеш.

Увукла си се у мој стас, глас, у моју нарав у сваку моју пору. Хвала ти онолико. Зезнула си ме за цео живот. Доброооо. Шта је сад опет? Чему сада то дурење? Аха, добро. Кажеш да не псујем. Извини нисам ни приметила. Али кад смо већ код псовања и ти си знала да опсујеш сочно. Правдала си то говорећи да је боље да и жене псују него да куну. Клетва, говорила си, стигне кад - тад а псовка оде са ветром. И где сад оно стадо? Да, да, код твог "дарежљивог" увлачења у моју личност. По теби су требали и да ми надену име Катарина. Лепо име и много ми је жао што не носим то име. Против кумовске речи се није смело. Кажу, да ниси ни ти зуцнула када ми је кум наденуо ово име које носим.

Зароним главу у шаке, зажмурим, а бројне слике тебе пролазе кроз моју главу.

Нисам те као дете волела, ниси ми се ни свиђала. Спечена, сивог лица, преозбиљна, брза. Једино сам волела да слушам кад запеваш. Послујеш по дворишту или башти и када зачујем *Ајде, Като, ајде, злато* - престанем да се играм и слушам, у уши се претворим сва. Знала си и за

славу да запеваш и сви су те радо слушали, молили су те да певаш још.

На том пољу ти нисам дорасла али су зато моја деца музикалнија и образованија од тебе. Што се тиче саветовања и рецепата за све и свашта, ни ту ти нисам ни до малића.

Рођена си за саветника. Ови данашњи саветници, што за велике паре саветују министре, претседнике, директоре, ни до колена ти нису, а имају неке факултете. Није никакав пропуст што не знаш шта су саветници. Ма батали те саветнике, то ретко ко и зна и разуме, па ником ништа. Ни нас две нико не разуме, па ником ништа. Можда је тако и боље.

Како бре, шта код нас има да се разуме? Ало баба, мућни мало главом, чачни ту страну мозга где стоји логика. Ево, сада ћу да ти објасним: Не дај боже, да неко може обе да види и зна да нам чита миси, како би се о томе говорило. Шта кажеш, ко им крив што су глупи. Лако је теби да тако кажеш, јер би се све преломило преко мојих леђа.

Одмах би се рекло да нисам у винклу. Ни данас та врста говоркања нису безазлена.

Ма где су данас паметнији људи, боље и лакше се живи. Мало сутра. Без извињења дебело си се зајебала или те неко дебело слагао. Од како памтим себе, у животу играм искључиво одбрану. Изубијана сам на све стране горе него онај твој изанђали лавор у коме си држала зрневље за живину. Само ме замајаваш као ови политичари. Нисам у стању да те питам за оно зашто сам те призивала. Колико пута сам ти већ рекла: нисам

одавно дете, баба, ја сам баба. Добро, још нисам прабаба, али боже здравља, биће и то. Само, ипак не бих волела да доживим твоје године. Гледај, поради нешто по том питању, бар их мало скрати.

Јој, јој, исцепа ми главу, баба Кајо! Звекну ме по сред овог жуља. Ау, чврга ми изађе. Маа, пусти ме, ух, како ме боли. Е, сад је доста. Још питаш од чега ми изашао жуљ. Па чворуге излазе од ударца. А жуљ од рада. Пошто ми мозак без престанка ради, и дању и ноћу размишљам, думујем, изашао ми жуљ на мозгу од размишљања. Ни од рада, а ни од размишљања данас вајде нема. То је нешто слично ко оно теби када су излазили рогови од мене када сам била дете. Не дао ти Бог да дођеш код нас кобајаги живих на три дана, ни први дан до поднева не би издржала. Побегла би на онај твој свет, главом без обзира. Ајд, молим те, мало спусти лопту, никако да добијем прилику да те питам за тај рецепт који си ми преписала када ми је било 12, 5 година. Ако закаасним да пренесем тај рецепт ти ћеш да будеш грешна и крива а те ствари нису за шалу.

Начомрди се Каја, исправи, извади уши изнад мараме и упиљи у мене.

... Тога дана сам дошла са Јастребца са камповања на коме је било одржано и такмичење у гимнастичком вишебоју. Моја екипа је заузела треће место у екипном пласману, а ја сам била прва у две појединачне дисциплине и много сам допринела том трећем месту. Боже, како сам била поносна и срећна. Сви укућани су ми постављали нека питања и захтевали да будем опширнија. Ти и тата сте били отсутни. Отац је био на послу а ти

по обичају на пијаци јер је био пазарни дан. Колико се сећам, ни један ниси прескочила док си била жива. Реч по реч и неко ме је ословио "малом Кајом". Тој несланој шали се придружише и остали укућани са подсмехом. Прибегла сам претњи рекавши да ћу да их тужим када се вратиш. Наста мук, па молбе да то не учиним, ја се сажалих и грунуше ми сузе на очи и ја истрчах у доњу авлију да плачем. Твоји неписани закони су се поштовали, а између многих и тај. Свако ко би имао потребу да плаче да се љути или свађа, морао је да оде и искали бес у доњем делу дворишта, где су се шепуриле отрцане уцерице. Могоа је да бира: Кош, магазу, тор, шталу или пак градину.

... Чучала сам испод инпровизованих дрвених степеница којима се пело у кош и амбар. Дуго, дуго сам ту плакала и стрепела шта ће се догодити када се ти будеш вратила кући. Када сам чула како кажеш *Сад ћу је ја наћем*, хитро се приближавајући буџаку где сам са склонила, отсекох се. Када су нам се очи среле места су усахле сузе. Глас нисам могла да изустим. Очекивала сам да ћеш да ме шчепаш за груди и извучеш из тог буџака као много пута до тада. Провукла си твоју жуљевиту руку између два степеника и ставила на моје груди. Престадох и да дишем. Потом си села наспрам мене на један степеник и запитала: *Ко те, Лане моје, тако наљути, да ти то срдашће трепери ко у уплашеног зеке? Јел те ови наши задевали да си мала Каја?* Хтедох да одговорим али речи нису излазиле из мојих устију. Сва срећа, ко зна шта би се догодило да сам ти одговорила. Ајде, идемо ми у кућу да се

сладимо слатком и попијемо кафу, добро ће обема да дође. Ту ноћ дуго нисам могла да заспим и да разлучим, да ли је све што се догађало између мене и тебе сан или јава. Ипак, осећала сам у дубини своје мале душе да ће се између нас много тога променити.

Следећег јутра, пробудила сам се од твог гласног вабљења живине. У кући глува тишина, нигде никога. Као да те сад гледам: кокошке, ћурке, патке, свуда око тебе док им ти бацаш зрневље из оног твог изубијаног лавора. Одмах ме запита: *Јел ћеш да вадиш воду или да водиш живину у градину? Вадићу воду, не знам ја лепо да вабим живину.*

Теби се није смело рећи нећу и то нисам теби никада изустила. Уз гласно пи пи пи... пуј... пуј... ква ква, ћук, ћук, одлазила си према градини, а живина те послушно следила. Било је пуно празних судова око бунара. Трудила сам се да не проливам воду око опсега, да се не поливам. Завршивши са вађењем воде хтедох да закачим кофу о клин који је био превисок за мене па сам се пропињала на прсте, безуспешно неколико пута.

Дај, ја ћу то - рекла си и спретно окачила кофу. Ухватила си ме за обе руке поседајући ме на пањ из задњег опсега који се није видео од раскошне дудинке на којој сам често "висила". На други пањ си села ти. Гледале смо се неколико тренутака ћутке.

... Виш', ускоро ћеш и ти да се задевојчиш као све твоје врснице. Већ иду на запис, у коло, на корзо. Због теб ме много стра. Стра' ме од ти момчићи

који се врзмају око тебе ко копци. Не сметају ми више ни те гаће из којих не изилазиш.

Баба то нису гаће, рекох као из топа.

Ћут! Знам ја да је то шорц, нисам толико глупа. Али за мене су гаће.

Хтедох да ти кажем да ја још немам *на себе*, али нисам могла да извучем руку из твојих јаких руку да бих шаком прекрила уста. Тада се о томе говорило шапатом више мимиком и са шаком преко устију.

Дете ће те оглоте, резиле и не смо теб' већ целу фамилију. Опоганиће и оне који ће тек да дођу, тек да се роде, ни криве ни дужне. За част мора свако да се добро потруди. Дис' била целу прошлу недељу? Јој, шта ми кроз главу није прошло. Од вућања од стра', поцепала сам губер очију ми. Слушај шта ти причам; Кад дође време да се са неким момчићем зближиш, и чим осетиш да ти се лице жари да ти се милина разлива грудима, ти одма' бежи, трчи. Узмеш овај врг и запљуснеш се неколико пута дол' ладном водом. Одма ће да друкче размишљаш. Тако неколико пута и ће прегориш. Ти си на мен, брзо ће се оладиш! После сти' мушки мож' дидеш на крај света, длака са главе неће да ти фали.

Рецепт ти је одличан, лично сам га испробала. Е, сад, реци ми, да ли тај рецепт мора искључиво да се вргом примени. Вргова нема одавно а о њиховој примени да не говорим.

Свашта од тебе. Прочитала си брдо књига а о том' не можеш сама да просудиш. Мућни ти сад главом.

Пуче зора, баба Каја се узврпољи и похита за уснулим месецом.

Хвала ти нана Кајо много, одох да одмах "препишем" рецепт мојим унукама, неће им бити на одмет. Страх је и мене да не закасим. Сва срећа, те имам један врг окачен у кухињи као сувенир, уколико са другим судовима не успе примењивање рецепта.

Јелена МИТРОВИЋ • Пирот

ЗЕЛЕНИ ОБЛАК

Још једно јутро у непознатој соби. Отворла сам очи полако, гледајући како се трепавице тужно и невољно раздвајају остављајући голим зенице упрте у зид испред.

Зид је био бео. На средини, графика неког далеког предела, сабласно мрачног и виђеног само у најтежим ноћним морама непознатог аутора. Насупрот овој слици, остатак собе је био пријатно искрен и топао. Испод прозора укотвљен црни, старински радни сто, масиван и груб а на њему, тек да врати у ово садашње време сребрни, мали лап-топ. На столици, поред, као печат мушке неуредности, немарно пребачене фармерке и кошуља која се само једним рукавом држи за наслон. Кренувши удесно, поглед ми се срео са дугачким низом књига, старих филозофа и модерних песника. Испред њих пажњу су привлачиле неке чудне фигуре налик афричким тотемима. Са урамљених слика, смејале су ми се групе раздраганих младића и девојака.

Осетила сам руку на стомаку, која се нежно провукла између мојих груди, до врата, ту се на тренутак зауставила и поново кренула натраг. Погледала сам у лице мушкарца, или боље дечака који је лежао крај мене. Могло му је бити највише двадесет две. На његовом лицу, мада је било чврстих црта, препланулог тена и јаке браде која

је избила преко ноћи, господарио је наивни дечји осмех.

Осетивши поглед на себи, отворио је очи. Иза полуотворених капака, извириле су две црне искре и неспретно скривено чуђење због мог присуства. Нагло је тргао руку са мене, дохватио фармерке и ускочио у њих. Неспретно ме је понудио кафом и онако полуго излетео из собе.

Ја сам остала да лежим у соби покушавајући да схватим откуда ја, са својих четрдесет година, тела разореног неумољивим траговима протеклог живота и душе која је после низа туга и разочарења постала имуна на свако осећање, у кревету једног младића који још верује да може победити судбину.

Упознали смо се те вечери, на слави, мог готово заборављеног пријатеља, који се после дуго година портаге за срећом у хладним канцеларијама немачких фирми, вратио, вучен неодрживом носталгијом и лажним сном да га овде чека она некадашња младост и безбрига.

Славље се ни мало није разликовало од толиких већ проживљених. Слушала се иста, стара, добра музика, водили су се исти испразни разговори о политици и спорту уз сасипање ракије низ сува грла. И сваки пут је било све мање срећних а све vise пијаних и ја сам све чешће била у друштву оних других.

Сита глупих прича о наводно оној правој, лудој и незаборавној младости, измишљених анегдота из прошлости и стварних жалопојки данашњице, села сам на кауч далеко од свих. Слушајући неки отужни блуз покушавала сам да

не мислим нинашта. Већ сам била спремна да напустим ту задимљену просторију и ужеглу атмосферу, кад се крај мене спустило жгољаво тело непознатог младића. Разбарушене косе, у цинсу, карираној кошуљи и штреберицама на носу, подсетио ме на лик из неког старог француског филма. Његов јасни поглед и низ белих зуба које је откривао широки осмех, отерали су на трен део моје меланхолије.

Разговор је почео утегнуто, са низом глупих и неважних питања чији су се одговори стапали са буком не остајући ни часа у нашим главама. А онда, као у разговору два путника у возу, теме су постајале све личније, а речи дуго зујале у ушима добијајући тако тон исповедања најтајнијих мисли.

Његова прича ме, као временска машина, враћала у време када у мени није чамиио живот, када се нисам питала да ли је живот казна, кад сам веровала да се снови могу остварити. И мада ми је свака његова реч задавала бол, знајући да само бол може пробудити моје успавано срце, и да ме само она може уверити да у мени још нешто постоји, молила сам га да настави и као мазохиста се наслађивала тиме.

Говорио је брзо и узбуђено, откривајући преда мном сву устрепталост и снагу својих година. Причао је, како је још као мали кошарку мењао за сате проведене над књигом, како је рано заволео Достојевског, писао неке приче и песме које су излазиле у гимназијском листу и уписао књижевност са надом да ће у излогу књижаре његовог малог града, једнога дана угледати и свој роман.

Зваће се *Облак је понекад зелен* – рекао је, а затим дуго објашњавао симболику тог назива и како је идеју добио читајући Бодлера и Сартра.

А онда је нагло, не завршивши започету реченицу, променио тему и почео о љубави. Говорио је о женама, као сви његових година који су сигурни да је њихово искуство довољно и да им даје права да суде. Са пола гласа, патетично тужно, описивао је неку девојку, своје прво велико разочарење, која је у њему пробудила сумњу у постојање оне праве. Али изговорене речи нису могле да сакрију како сумња не може победити у борби са надом да ће и њега негде сачекати велика љубав, слична оној толико пута описаној у романима.

Његова прича ме је, боље од било које ракије, полако опијала. Будила је у мени ону давно заборављену снагу која не признаје пораз. Кроз жиле је почела да тече крв, али не она устајала, бледа и немоћна, већ снажни млазеви поновно разбуђене жеље да се крене изнова. Учинило ми се да је све могуће, да се све да заборавити. Поверовала сам, наивно, да ћу поново моћи да засањам сан и да ћу моћи да поверујем у њега. Јавила се давно изгубљена вера у себе и своје жеље.

Тада сам осетила како се мој разум лако повлачи пред снажним нападом његове наивне младости. Моје искуство је положило оружје пред његовим ентузијазмом. То чудно осећање помешано са ракијом пробудило је у мени и последњи замрли нерв. Такву, жељну нежности и страсти, уплашену поновног буђења у празној

постељи, незадрживо ме је привукао његов снажни загрљај који је нудио утеху.

Сутрадан, у соби, која је још мирисала на протеклу ноћ пијанства и блуди, чекајући да донесе кафу, узалуд сам покушавала да откријем у себи ону ноћашњу снагу, ону болну страст која је пробудила борца у мени. Од свега остало је само мамурно сећање на тренутак лажно враћене младости и опори укус у устима још једног разочарења.

Не чекајући да се он врати, обукла сам хаљину, превише вечерњу за те јутарње сате, покрила пудером издајничке подочњаке, навукла ципеле и тихо изашла из стана. Силазећи низ степенице безуспешно сам претраживала фиоке памћења тражећи у њима његово име. У мислима сам га назвала Зеленим облаком.

САДРЖАЈ

Реч жирија	3
Горан Манић THE HOT SUMMER '92.....	7
Златко Манчић Кво је убаво ка има човечи	15
Никица Банић Псеће очи	18
Драгана Јовичић Домина	22
Весна Савановић Друга станица.....	24
Борис Старешина Како је бог данас	32

НАЈБОЉА КРАТКА ПРИЧА ПИРОТА 2015.

Марко Поповић	
Карика која недостаје.....	39
Вера Цветановић	
Комишће, полгчка.....	44
Александар М. Арсенијевић	
Котаричар	46
Оливера Шекуларац	
Мало нам треба.....	50
Јелена Кујунџић	
Соба с погледом.....	58
Андрија Стануловић	
Свезани Ерос.....	62
Димитрије Буквић	
Тачка	65
Светлана Радојковић-Михајловић	
Врг	68
Јелена Митровић	
Зелени облак	76

НАЈБОЉА КРАТКА ПРИЧА ПИРОТА 2015.

